

Vergaderjaar 1994–1995

24 221

Wijziging van een aantal sociale verzekeringswetten (Wet afschaffing malus en bevordering reïntegratie)

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 20 juni 1995

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen tijdig zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

¹ Samenstelling:

Leden: Groenman (D66), Doelman-Pel (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegthart (PvdA), ondervoorzitter, De Jong (CDA), voorzitter, Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (GPV), Schimmel (D66), Rosenmøller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Van Hoof (VVD), Boogaard (AOV), Noorman-den Uyl (PvdA), Vreeman (PvdA), Adelmund (PvdA), Dankers (CDA), Marijnissen (SP), Essers (VVD), Van der Stoep (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD).

Plv. leden: Giskes (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Esselink (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Terpstra (CDA), Van Rooy (CDA), Van der Vlies (SGP), Fermina (D66), Rabbae (GroenLinks), Van der Ploeg (PvdA), Wolters (CDA), Dijksma (PvdA), M. M. H. Kamp (VVD), Nijpels-Hezemans (AOV), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Apostolou (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), vacature CD, J. M. de Vries (VVD), B. M. de Vries (VVD), Leerkes (Unie 55+), Van Vliet (D66), Hofstra (VVD), Hoogervorst (VVD).

INHOUDSOPGAVE

A.	ALGEMEEN	3
1.	Inleiding	3
2.	Afschaffing van het bonus-malussysteem	7
2.1.	Algemeen	7
2.2.	Uitspraken Centrale Raad van Beroep	9
2.3.	Bonus	9
2.4.	Conclusie	9
2.5.	Overgangsrecht	10
3.	Afschaffing bonus-malussysteem en de reïntegratie van personen met een arbeidshandicap	13
4.	Bemiddeling van arbeidsgehandicapten	14
4.1.	Algemeen	14
4.2.	De bemiddelingspopulatie	15
5.	Concrete reïntegratie-instrumenten	16
5.1.	Verbetering van bestaande reïntegratie-instrumenten	17
5.1.1.	Loonkostensubsidie	17
5.1.2.	Toepassing Regeling vergoeding persoonlijke ondersteuning gehandicapte werknemers	18
5.1.3.	Startersregeling voor zelfstandigen	19
5.1.4.	Scholing met behoud van uitkering	20
5.2.	Nieuwe reïntegratie-instrumenten	22
5.2.1.	Loonsuppletie	22
5.2.2.	Inkomensuppletie voor zelfstandigen	24
5.2.3.	Garantieregeling voor oudere arbeidsongeschikten	25
5.2.4.	Herziening of toekenning van de arbeidsongeschiktheidsuitkering bij toename van de arbeidsongeschiktheid die voortkomt uit dezelfde oorzaak als op grond waarvan de uitkering eerder is toegekend of herzien	25
5.2.5.	Proefplaatsing	27
5.2.6.	Budgettering reïntegratiemaatregelen	28
5.2.7.	Overig	29
6.	Volume- en financiële effecten	30
6.1.	Afschaffing bonus-malussysteem	30
6.2.	Intensivering flankerende maatregelen gericht op (re-)integratie	30
B.	ARTIKELN	31

A. ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de PvdA-fractie spreken hun waardering uit voor de voortvarendheid waarmee de regering het wetsvoorstel bij de Kamer heeft ingediend. Zij ervaren dit als instemming van regeringszijde met de opvatting dat er snel verbetering moet komen in het reïntegratiebeleid voor ex-arbeids-ongeschikten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten.

Voorts vragen deze leden wanneer de voorstellen tot toepassing van dit wetsvoorstel in de overheidssector naar de Tweede Kamer zullen worden gezonden.

Ter voorbereiding van de verdere behandeling van dit wetsvoorstel vragen de leden van de PvdA-fractie de regering te reageren op de navolgende opmerkingen en vragen.

De leden van de CDA-fractie bepleiten reeds geruime tijd de afschaffing van de bonus-malusregeling. Deze maatregel mist ten enenmale zijn doel, mede omdat stelselmatig door het kabinet geweigerd is noodzakelijke aanpassingen te realiseren. Met de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 15 februari 1995 over een aantal malusopleggingen moest toch ook voor het kabinet duidelijk zijn geworden, dat intrekking onvermijdelijk was geworden.

Het heeft toch nog geruime tijd geduurd, voordat het kabinet met een concreet voorstel naar buiten is gekomen. In een interview van 6 april 1995 in het blad *De Werkgever* geeft de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid te kennen, dat in die week de kogel door de kerk zal gaan en dat de bonus-malusregeling per 1 juli 1995 zal worden ingetrokken. Pas op donderdag 15 juni 1995 heeft het betreffende wetsvoorstel de Tweede Kamer bereikt.

Wat is de reden geweest van de lange periode, die ligt tussen de aankondiging van het in te dienen wetsvoorstel en de daadwerkelijke indiening?

Voor de leden van de VVD-fractie geldt, dat in algemene zin kan worden ingestemd met het voorliggende wetsvoorstel. Zowel het afschaffen van de bonus-malusregeling, als de, deels daarvoor in de plaats komende, reïntegratiemaatregelen worden door deze leden als belangrijk ervaren. Zij spreken de hoop uit, dat de nagestreefde inwerkingtreding op 1 juli 1995 ook zal kunnen worden gerealiseerd.

De leden van de D66 fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel afschaffing malus en bevordering reïntegratie.

Alvorens op de concrete voorstellen in te gaan willen de leden van de D66-fractie onderstrepen hoeveel belang zij hechten aan goede reïntegratie-instrumenten en een goedwerkende reïntegratie-organisatie.

Een simpele beschikking van de bedrijfsvereniging waarin wordt meegedeeld hoe hoog de arbeidsongeschiktheidsuitkering bedraagt zonder dat daaraan het reïntegratietraject gekoppeld wordt vinden deze leden onaanvaardbaar. Onder de WW-aanvragers bevindt zich een steeds grotere groep die na volledige of gedeeltelijke beëindiging van hun WAO-uitkering een WW-uitkering aanvragen. Deze groep wijkt op belangrijke arbeidsmarktkenmerken in negatieve zin af van het gemiddelde beeld. Hun leeftijd is hoger en hun gezondheid is slechter. Door de kleinere kans op werkhervatting gaat deze groep langzamerhand een steeds groter deel van het bestand van werklozen vormen.

Een extra inspanning door arbeidsbureau's en bedrijfsverenigingen aangevuld met wettelijke maatregelen zal nodig zijn om dit proces te keren en te voorkomen dat zij doorstromen naar een bijstandsuitkering.

Het uitkeringstraject van WAO naar WW stukt vaak volgens Besseling in «Werkloze arbeidsongeschikte: hoe »normaal« zijn ze?». Aan de WW-aanvragers vanuit de WAO wordt minder vaak een WW-uitkering toegekend dan aan de overige ontslagwerklozen.

De afwijzing wordt vooral veroorzaakt doordat ze vaker niet beschikbaar zijn voor arbeid wegens ziekte dan de overige ontslagwerklozen.

De leden van de D66-fractie stellen hiermee voorwaarden aan de wijze van werken van de uitvoeringsorganisatie, het budget dat hiervoor beschikbaar is en de instrumenten die kunnen worden ingezet en de effectiviteit hiervan.

Zoals al opgemerkt bij de behandeling van de wet loonkostensubsidie eigen werkgever (kamerstukken II, 1993–1994, 23 784) gaat het de leden van de D66-fractie niet alleen om het treffen van reïntegratie-maatregelen op zich, maar vooral of deze maatregelen effect sorteren.

Het baart deze leden zorgen dat in de memorie van toelichting bij het onderhavige wetsvoorstel wordt gesteld «dat deze instrumenten ook daadwerkelijk dienen te worden ingezet».

In het voorliggende wetsvoorstel is sprake van intrekking van het bonus/malussysteem en is naar hun mening sprake van introductie van een nieuw instrument, namelijk de loonsuppletie. De andere voorgestelde maatregelen zijn meer van hetzelfde. Nu al zijn verschillende reïntegratie-instrumenten van toepassing op (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten zoals de loonkostensubsidie VWM, subsidieregeling bevordering arbeidspassing, proefplaatsing, loondispensatie, loonkostensubsidie gedeeltelijk arbeidsongeschikten bij een nieuwe en bij een eigen werkgever, verhoging ziekengelduitkering ex-arbeidsongeschikten, verplichting tot het aanbieden en verrichten passend werk, herziening naar hoger dagloon of naar hogere grondslag, ruimere toepassing art. 33 AAW/44 WAO, afschaffen herschatting bij aanvaarden functie met lager loon, opstellen reïntegratie-plan en herplaatsingstoelage (specifiek voor ambtenaren). Bij de diverse wetgeving op dit punt is wel aandacht besteed aan de financiële anticumulatie van deze maatregelen maar niet aan de (anticumulatie) effectiviteit van de diverse instrumenten.

Bij de introductie van de loonkostensubsidie eigen werkgever werd gesteld dat daarvan maar selectief gebruik kon worden gemaakt. Dat bevordert de effectiviteit ook niet wezenlijk.

De leden van de D66-fractie is dit nog steeds niet duidelijk, ondanks de toezegging van de regering dat een projectgroep de effecten van de reïntegratie-instrumenten zou onderzoeken. De leden van de D66-fractie vragen naar de resultaten van deze projectgroep. Er zijn wel (verouderde) kwantitatieve gegevens beschikbaar. Zo blijkt uit onderzoek van de Sociale Verzekeringsraad dat de bonus in 1992 971 maal en in 1993 1652 maal is toegekend. De loonkosten- en inwerksubsidies zijn in 1992 resp. 1625 en 1021 en in 1993 resp. 2189 en 1336 maal toegekend. De malus is in 1992 180 maal niet en 30 753 wel opgelegd. In 1993 zijn de getallen 16 036 niet en 14 717 wel. Wat ontbreekt is een kwalitatief inzicht in de toegepaste maatregelen. Welke instrumenten blijken in de praktijk het meeste resultaat te boeken?

Tot nu toe blijkt uit onderzoek dat financiële prikkels voor werkgevers vaak ineffectief zijn (loonkostensubsidies, bonus/malusregeling). Werkgevers wensen geen gebruik te maken van subsidies (SVr, de bonus in de praktijk 93/15). De leden van de D66-fractie hadden reeds bij de behandeling van het wetsvoorstel loonkostensubsidie eigen werkgever gevraagd waarom de regering toen al gekozen had voor dat instrument, mede gelet op het selectieve gebruik dat ervan gemaakt mocht worden. Het versterken van de rechtspositie en/of arbeidsmarktpositie van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten lijkt volgens onderzoek meer effect te hebben.

In dit wetsvoorstel spreekt het voorstel om een loonsuppletie in te voeren de leden van de D66-fractie daarom het meest aan. Bij de behandeling van de loonsuppletie zullen deze leden daar nader op ingaan.

Met gepaste belangstelling hebben de leden van de fractie van GroenLinks kennis genomen van het wetsvoorstel met de poëtische bijnaam «Amber». Allereerst moet het deze leden van het hart dat de regering het wetsvoorstel wel erg kort voor de beoogde invoeringsdatum aan de Tweede Kamer heeft doen toekomen. Afgezet tegen het belang van een adequaat pakket aan reïntegratiemaatregelen, zou een langere voorbereidingstijd geen overbodige luxe zijn. Dit klemt te meer, nu de advisering met betrekking tot dit wetsvoorstel praktisch uitgebleven is. Het advies van de Raad van State kan niet anders dan als uiterst summier worden gekenschetst en verdere adviezen ontbreken kennelijk. Had het niet in de rede gelegen om in dit geval ten minste aan het Tijdelijk instituut voor coördinatie en afstemming (Tica) te vragen zijn licht over de voorgestelde maatregelen te laten schijnen? Zeker waar het om een nogal technisch wetsvoorstel gaat en de effecten van de verschillende maatregelen niet steeds even eenduidig te voorspellen zijn, had het inschakelen van de deskundigheid van het Tica voor de hand gelegen.

De leden van de RPF-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij waarderen het streven van de regering om de arbeidsmarktpositie van mensen met een arbeids-handicap te verbeteren. Naar hun oordeel bevat het wetsvoorstel een aantal ingrediënten die daaraan inderdaad een positieve bijdrage kunnen leveren. Zij onderschrijven de beoogde afschaffing van het bonus-malussysteem en de voornemens ter bevordering van de reïntegratie van personen met een arbeidshandicap. Over de concrete invulling daarvan willen zij de regering in het hiernavolgende een aantal vragen voorleggen.

Deze leden hebben eveneens moeite met de enorme haast, waarmee dit wetsvoorstel door het parlement moet worden geloodst. Tussen indiening en plenaire afhandeling in de Tweede Kamer ligt slechts één week en dat vinden zij, gelet ook op de materie, wel bijzonder kort. Enerzijds wordt met deze daadkracht een positief signaal in de richting van de arbeidson-geschikten gegeven, anderzijds ontstaat de indruk van haastwetgeving. Daarmee is niemand gebaat. De leden van de RPF-fractie informeren dan ook of dit wetsvoorstel niet in een eerder stadium aan de Kamer had kunnen worden aangeboden. Kan de staatssecretaris, die vorig jaar als Kamerlid reeds het initiatiefwetsvoorstel indende tot intrekking van het bonus-malussysteem (kamerstukken II, 1993–1994, 23 691), uiteenzetten waarom het voorliggende wetsvoorstel pas zo kort voor 1 juli 1995 bij de Kamer is aangeboden.

De leden van de RPF-fractie spreken de hoop uit dat de nu gepresen-teerde maatregelen daadwerkelijk zullen leiden tot verbetering van de mogelijkheden van personen met een arbeidshandicap op de arbeidsmarkt en tot een verminderd beroep op de arbeidsongeschiktheidsrege-lingen. Deze leden twijfelen niet aan de goede bedoelingen van de regering ter zake, maar zij vragen zich af of werkgevers en werknemers onder het regime van de nieuwe wettelijke regelingen de bomen nog wel door het bos zullen zien. Veel werkgevers zullen nauwelijks op de hoogte zijn van alle reïntegratie-instrumenten, laat staan de betrokken arbeidson-geschikten. Dreigt het instrumentarium niet te versnipperd te raken? In dit kader vragen de leden van de RPF-fractie aandacht voor de suggestie om uit te gaan van één financieringsstroom ten bate van de reïntegratie van personen met een arbeidshandicap. Zij denken hierbij met name aan gebruikmaking van het fiscale instrument door werkgevers. De voorge-stelde (tweede) tranche van de lastenverlichting in deze kabinetsperiode krijgt voor een belangrijk deel gestalte via het instrument van de afdrachtkorting. Deze leden verzoeken de regering te reageren op het idee

dit instrument te gebruiken als voertuig om de (re-)integratie van ondermeer personen met een arbeidshandicap te vergemakkelijken. De middelen, die momenteel in de vorm van loonkostensubsidies en dergelijke worden verstrekt, zouden structureel kunnen worden ingezet om de afdrachtkorting ten behoeve van de betrokken werknemers met een arbeidshandicap te vergroten. Streefdoel is dan idealiter dat deze werknemers een salaris op CAO-niveau kunnen ontvangen, zonder dat ze last ondervinden van de bijkomende administratieve rompslomp, terwijl ze voor de werkgever toch niet meer kosten met zich brengen dan volledig arbeidsgeschikte werknemers.

De leden van de RPF-fractie informeren waarom in de titel van de wet niet wordt verwezen naar de afschaffing van de bonus.

Aansluitend vragen deze leden de regering te reageren op de sombere verwachtingen van het CPB betreffende de instroom in de WAO.

De leden van de SGP-fractie hebben kennis genomen van het wetsvoorstel tot afschaffing van de malus en bevordering van reïntegratie, en van de daarbij behorende toelichting. Zij waarderen het in principe positief dat op deze manier spoedig een eind gemaakt zal worden aan het van verschillende zijden steeds meer onder kritiek gestelde bonus-malussysteem, en dat diverse maatregelen tot bevordering van reïntegratie in de tijd naar voren worden gehaald.

De leden van de SGP-fractie merken op dat van het voornemen om oudere arbeidsongeschikten in aanmerking te laten komen voor een verlengde WW-uitkering, waarbij geen sprake is van een vermogenstoets of een toets op het inkomen van de partner, niets in dit wetsvoorstel is opgenomen en de zaak in het geheel ook niet wordt genoemd. Zij vragen de regering naar de reden hiervoor.

De leden van de GPV-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij menen dat een uitbreiding van het reïntegratie-instrumentarium voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten in een grote behoefte voorziet, gelet op de aanscherping van het arbeidsongeschiktheids criterium en het dienstengevolge sterk toenemen van het aantal gedeeltelijk arbeidsongeschikten.

Deze leden zijn van oordeel dat zo'n belangrijk wetsvoorstel een gedegen voorbereiding verdient. Het wetsvoorstel is van enige omvang en kent een behoorlijk aantal gecompliceerde wetsteksten. Daarom hebben zij grote moeite met het geforceerde tempo waarin dit wetsvoorstel wordt behandeld. Waarom is het wetsvoorstel zo laat bij de Kamer ingediend, gelet op de bij het kabinet sterk levende wens de nieuwe regeling al per 1 juli 1995 te laten ingaan?

Zij zagen de noodzaak van invoering reeds per 1 juli 1995 dan ook niet in, behalve dan het politieke prestige dat één van de coalitiefracties heeft geïnvesteerd in het zo snel mogelijk afschaffen van het zogenaamde bonus-malussysteem. Is dat een voldoende overweging tot overhaaste wetgeving over te gaan met alle risico's van dien?

Deze leden erkennen dat het bonus-malussysteem zoals dat nu functioneert een aantal onvolkomenheden kent. Daarom is er ook alle reden om te zien naar alternatieven. Een echt alternatief is de premie-differentiatie, maar dat is vooralsnog niet aan de orde. Kan het pakket reïntegratie-instrumenten dat nu in dit wetsvoorstel wordt aangeboden wel als een alternatief voor het bonus-malussysteem worden gezien? Waren deze instrumenten niet toch al nodig zonder de afschaffing van het bonus-malus-systeem?

De leden van de SP-fractie constateren dat onderdelen van het thans voorliggende wetsvoorstel nog nader uitgewerkt moeten worden in maar liefst acht algemene maatregelen van bestuur en twee ministeriële beschikkingen. Zij vragen of de haast waarmee dit wetsvoorstel moet

worden besproken niet mede debet is aan het verschuiven van een aantal zaken naar een latere fase, waarin de bemoeienis van de Kamer minder ver gaat. Het komt in elk geval een juist en compleet inzicht in de wet niet ten goede.

2. Afschaffing van het bonus-malussysteem

2.1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie merken op dat de bonus-malusregeling onderdeel is van een pakket van maatregelen, dat tot doel heeft het aantal uitkeringsgerechtigden in de WAO te verminderen. Zowel van werkgevers als van werknemers en uitkeringsgerechtigden werd daartoe een bijdrage gevraagd. De bonus-malusregeling werd altijd gekoppeld aan de bijdrage van de kant van de werkgevers; te lang is naar de mening van de leden van de CDA-fractie miskend, dat door de niet beoogde bijwerking van de maatregel het tevens belemmeringen opwierp voor de reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsgeschikten. Bovendien is er altijd veel onbegrip geweest, als een malus werd opgelegd, wanneer er sprake was van een ernstige ziekte, waarbij geen sprake was van een aanwijsbare relatie met het werk. Daar kwam bij, dat het als zeer onredelijk ervaren werd, dat door de werkgever – op straffe van een boete – gezorgd moest worden voor werk binnen de onderneming, terwijl medisch gezien volstrekt duidelijk was, dat er sprake was van volledige arbeidsongeschiktheid.

Aanvankelijk wilde de leden van de CDA-fractie deze maatregel direct inruilen voor een WAO-premiedifferentiatie-systeem. Gezien de tijd, die nog gemoeid is met de discussie over de gewenste vorm van een dergelijk systeem en het volledig falen van de bonus-malusmaatregel in de praktijk, was een directe koppeling niet meer verantwoord.

In de memorie van toelichting wordt een koppeling gelegd tussen het intrekken van de bonus-malusregeling en het inmiddels aan de Raad van State voor advies voorgelegde wetsvoorstel inzake privatisering van de Ziektewet en de introductie van opting-out in de WAO. Met dit nog bij de Kamer in te dienen wetsvoorstel beoogt het kabinet voldoende financiële prikkels voor een werkgever in te bouwen ten einde binnen de onderneming een beleid te voeren, dat gericht is op de beperking van het beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Op zich hebben de leden van de CDA-fractie geen bezwaar tegen dit laatste streven; de vraag is alleen of het kabinet daarbij de juiste weg bewandelt. Het kabinet is daarbij zo overtuigd van zijn eigen gelijk, dat het een duidelijk SER-advies op dit punt volledig negeert. Inmiddels is manifest geworden, dat de fracties van D66 en de PvdA de uitgangspunten van het SER-advies ter zake nadrukkelijk willen betrekken bij de behandeling van de kabinetsplannen op dit punt. Zo blijkt het kabinet nogal voorbarig geweest te zijn met de uitspraak, dat er voldoende (parlementaire) draagvlak zou zijn voor het vasthouden aan hetgeen hierover in het Regeerakkoord is gesteld; een maatschappelijk draagvlak, zoals geformuleerd in het SER-advies kan niet zomaar over het hoofd worden gezien. Hoe schat de regering de laatste ontwikkelingen op dit vlak in?

De leden van de D66-fractie zijn er niet rouwig om dat de malus wordt afgeschaft. Reeds bij de parlementaire behandeling van de introductie van de malus hadden deze leden al twijfel geuit over de malus als preventief en reïntegrerend instrument. De leden van de D66-fractie vreesden toen een verscherpt aannamebeleid vanwege de malus, dat juist averechts kan werken op de arbeidsmarktpositie van chronisch zieken. Ook werd door deze leden onder ogen gezien dat werkgevers het als onredelijk zouden ervaren een malus te betalen als de arbeidsongeschiktheid geheel in de privé-situatie zou ontstaan.

Bovendien zijn niet alle werkgevers in staat om passende arbeid aan te bieden.

Tijdens de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het jaar 1995 is al door de leden van de D66-fractie gesteld dat na afschaffing van de malus er nog voldoende mogelijkheden zijn de werkgever te confronteren met de financiële consequenties van arbeidsongeschiktheid. Onder de huidige regelgeving is het mogelijk dat de werkgever door de bedrijfsvereniging wordt aangesproken als hij niet naar andere passende arbeid zoekt. Er kan op hem worden verhaald wat de werknemer aan loon kan verdienen. Als de werkgever nalaat een terugkeerplan op te stellen, terwijl hij dit moest doen, kan de bedrijfsvereniging, of de terugkeer nu reëel is of niet, de uitkering verhalen. De leden van de D66-fractie vragen de regering het beleid op dit punt via het TICA te versterken.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn niet ongevoelig voor de argumenten die aangevoerd worden voor het afschaffen van de malus. In de praktijk blijkt de malus de arbeidsmarktpositie van werknemers met gezondheidsklachten eerder aan te tasten dan te verbeteren. Als middel om arbeidsongeschiktheid te voorkomen lijkt de malus ook niet veel effect gesorteerd te hebben. De malus heeft dan ook eigenlijk contraproductief gewerkt.

Overigens geldt dezelfde contraproductiviteit voor de voorgenomen invoering van premiedifferentiatie in de WAO/AAW.

Ook dat instrument zal erin resulteren dat werkgevers nog selectiever zullen opereren bij hun aannamebeleid. Kan de regering nader ingaan op de problemen die bij invoering van premiedifferentiatie zullen rijzen voor werkzoekenden met een slechte gezondheid? Hoe denkt de regering aan die problemen het hoofd te kunnen bieden?

De leden van de RPF-fractie steunen de beoogde afschaffing van het bonus-malussysteem. Zij kunnen de argumentatie van de regering ter zake grotendeels onderschrijven. Een van de genoemde argumenten is dat het als onredelijk wordt ervaren dat de malus ook is verschuldigd als de arbeidsongeschiktheid geheel, dan wel nagenoeg geheel, in de privé-sfeer ligt. Pleit dit in feite niet voor een bezinning op de vraag naar herinvoering van het onderscheid tussen het «risque social» en het «risque professionnel», dit mede in het licht van het streven van het kabinet de verdeling van verantwoordelijkheden fundamenteel aan de orde te stellen?

Het is de leden van de RPF-fractie voorts opgevallen dat in de memorie van toelichting niet uitgebreid wordt ingegaan op de effecten van het bonus-malussysteem in het kader van het beleid gericht op de terugdringing van het beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Kan de regering de Kamer alsnog meer inzicht bieden in die effecten?

Deze leden hebben verder kennis genomen van de kabinetsvoornemens inzake introductie van marktwerking en premiedifferentiatie in de WAO. Zij vragen in dit verband waarop de regering de verwachting baseert dat hierdoor voldoende financiële prikkels voor een werkgever aanwezig zijn om binnen de onderneming een beleid te voeren dat gericht is op de beperking van het beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Is het reëel te veronderstellen dat de individuele ondernemer zich zal laten leiden door de eventuele dreiging van een hogere premie? Overigens zijn de leden van de RPF-fractie beducht voor de invloed van de introductie van marktwerking en premiedifferentiatie in de WAO op het personeelsbeleid van ondernemers. Zij wijzen op de dreigende selectie op gezondheidsrisico's. Als sterke – met name negatieve – financiële prikkels worden geïntroduceerd, zal de werkgever minder snel geneigd zijn om arbeidsgehandicapten in dienst te nemen. Denkt de regering dat het nu

gepresenteerde pakket reïntegratiemiddelen dit risico in voldoende mate kan ondervangen?

De leden van de SP-fractie zien hier een duidelijk verband tussen de voorgenomen afschaffing van de malus en de plannen van het kabinet rond de privatisering van de Ziektewet en de premiedifferentiatie/marktwerking in de WAO.

Nu over deze laatste plannen nog steeds geen zekerheid bestaat, met name nu de coalitiepartijen blijkens kranteberichten daarover verdeeld zijn, ligt het dan niet meer voor de hand om de debatten over Amber uit te stellen, totdat er op dit punt meer duidelijkheid bestaat?

2.2. Uitspraken Centrale Raad van Beroep

De leden van de RPF-fractie constateren dat een groot aantal malusbeschikkingen wordt vernietigd. Zij informeren in hoeverre de wetgever er destijds rekening mee heeft gehouden dat ten gevolge van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep de motiveringseis voor het opleggen van een malus aanzienlijk is verzwakt. Ging de wetgever er van uit dat werkgevers niet snel geneigd zouden zijn in beroep te gaan tegen een malusbeschikking? Hoe beoordeelt de regering het gegeven dat de rechterlijke macht het bonus-malussysteem voor een belangrijk deel heeft ontkracht? Kan op grond van de gegroeide jurisprudentie worden gesteld dat momenteel slechts tot inning van een malus wordt overgegaan, indien duidelijk is dat de werkgever mede verantwoordelijk kan worden gesteld voor de arbeidsongeschiktheid van zijn werknemer?

De leden van de SP-fractie willen de hier genoemde bedragen leggen naast die genoemd op blz. 5 van de memorie van toelichting en de blz. 2 en 3 van het nader rapport.

Zij zouden graag nader toegelicht zien hoe die zich nu precies tot elkaar verhouden.

2.3. Bonus

Uit onderzoek dat de leden van de D66-fractie bekend is blijkt dat in 1993 de bonus 1652 maal is uitgekeerd. Dat is wel heel minimaal. Toch willen de leden van de D66-fractie nogmaals de opmerking maken dat er te weinig bekend is over de effectiviteit van de diverse maatregelen die reïntegratie moeten bewerkstelligen. Dat beschouwen deze leden als een zeer groot manco.

Ten aanzien van de voorgestelde afschaffing van de bonus verzoeken de leden van de fractie van GroenLinks de regering nader te motiveren waarom de bonus als reïntegratie-instrument geen zelfstandig toegevoegde waarde heeft ten opzichte van loonkostensubsidie. Kan de regering in dit verband ook nader aangeven welke kosten thans met de toekenning van bonussen zijn gemoeid (dus niet alleen gesaldeerde gegevens)? En welke betekenis moeten de leden van de GroenLinks-fractie toekennen aan de toelichting ad b. op pagina 20 van de memorie van toelichting. Betekent deze passage dat er in het eerste half jaar van 1995 aanzienlijk meer bonussen zijn toegekend dan verwacht? Hoe verhoudt zich anders het gegeven dat het voor 1995 ingeboekte gedrags-effect reeds is gerealiseerd, zich met de gedachte dat het bonus-malussysteem eigenlijk niet werkt?

2.4. Conclusie

De leden van de VVD-fractie onderschrijven de door de regering genoemde bezwaren van de bonus-malusregeling. Eveneens kunnen zij

zich vinden in de redenering ten gunste van de tijdelijke doorbreking van het financiële evenwicht per 1 juli 1995 in relatie tot het naar voren halen van de flankerende maatregelen.

De leden van de fractie van D66 onderschrijven de opvatting van de regering dat het laten vervallen van het bonus-malussysteem gecompenseerd moet worden met maatregelen die zullen bijdragen aan de verbetering van de arbeidsmarktpositie van personen met een arbeids-handicap. Deze leden verwijzen in dit verband naar hetgeen zij hierover in het algemene gedeelte hebben opgemerkt.

De leden van de SGP-fractie vragen of het nu voorliggende wetsvoorstel op een bepaalde manier afhankelijk is van de nog in te dienen wetsvoorstellen ter versterking van de marktwerking op het terrein van ZW en WAO. Zij willen van de regering weten of, wanneer er toch nog een politieke meerderheid gevonden zou worden voor (een van) de SER-alternatieven, dit consequenties zou hebben voor het nu voorliggende wetsvoorstel.

2.5. Overgangsrecht

De leden van de CDA-fractie merken op dat in de memorie van toelichting te lezen is op welke wijze inhoud gegeven wordt aan het overgangsrecht.

Deze leden zijn van mening, dat het kabinet wel erg gemakkelijk heen walst over de opmerking van de Raad van State, dat de overgangsregeling beperkt kan worden tot het mogelijk maken van de inning van de nog niet betaalde, maar onherroepelijk geworden malus. De leden van de CDA-fractie hebben de indruk, dat het kabinet niet alles tot maatschappelijke kosten verbonden aan de handhaving van de malus rekent, hetgeen de Raad van State wel als zodanig aangeeft. Kan de regering hierover meer duidelijkheid verschaffen?

De leden van de CDA-fractie zijn van mening, dat ten onrechte niets wordt opgemerkt over de mogelijkheid van het volledig terugdraaien van de malus-regeling. In dat geval is er geen rechtsongelijkheid tussen werkgevers. Gedacht zou kunnen worden aan een meldingssysteem door werkgevers, die een malus opgelegd hebben gekregen. Op die manier behoeft de uitvoering hiervan nauwelijks problemen op te leveren. Ten aanzien van de financiering van een en ander realiseren deze leden zich, dat dit door middel van een verrekening met de AAW-premie zal dienen plaats te vinden.

Op die manier kan een nieuwe start gemaakt worden met de noodzakelijke versterking van de reïntegratie van ondermeer gedeeltelijk arbeidsgeschikten.

De leden van de VVD-fractie merken op dat, nu de malus binnenkort dan hopelijk zal zijn afgeschaft, de vraag van het overgangsrecht naar voren komt.

In algemene zin geldt, dat de al genoemde bezwaren van de bonus-malusregeling zo groot zijn en dat het effect van met name de malus zo gering, om niet te zeggen contraproductief, geweest is, dat de gedachte naar voren komt om alle boeten met terugwerkende kracht ongedaan te maken. Vele ondernemers zullen het hebben moeten betalen van een malus, nu deze weer afgeschaft zal worden, tenminste als onrechtvaardig ervaren.

Deze leden realiseren zich echter, dat een dergelijke actie zowel financieel als organisatorisch waarschijnlijk op een groot aantal bezwaren zal stuiten. Toch willen deze leden van de regering gaarne een reactie vernemen op deze gedachte.

De leden van de VVD-fractie hebben voorts begrip voor de redenering van de regering, dat een niet te rechtvaardigen ongelijkheid tussen werkgevers zou kunnen ontstaan, indien vanaf 1 juli 1995 geen malus meer zou zijn verschuldigd. Ook hier geldt, dat het door werkgevers als zeer onrechtvaardig zal worden ervaren, wanneer zij, daar waar het einde van de bonus-malusregeling in zicht is, nog net een malus hebben moeten betalen of nog zullen moeten betalen. Dat roept de vraag op, indien niet tot een volledige herstel van de malusbetalingen zou kunnen worden overgegaan, of het mogelijk is het opleggen van de malussen te doen beëindigen per de datum van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep, namelijk 15 februari 1995. Daarbij realiseren deze leden zich, dat er ook dan weer een groep kan zijn, die zich verongelijkt kan voelen.

De leden van de D66-fractie merken op dat de regering de mening is toegedaan dat om rechtsongelijkheid te voorkomen in het overgangsrecht moet worden bepaald dat ook na 1 juli 1995 een malus verschuldigd blijft voor werknemers, wier arbeidsongeschiktheid is ingetreden voor 1 juli 1993. De regering is bekend dat een aantal bedrijfsverenigingen, in afwachting van de uitkomst van de lopende procedures tegen het opleggen van de malus, niet de hoogste prioriteit hebben gegeven aan het geven van de malussen. De leden van de D66-fractie vragen de regering welke bedrijfsverenigingen dat zijn. Het doorzetten van de malusoplegging is volgens de leden van de fractie van D66 alleen geboden, indien de maatschappelijke kosten aanmerkelijk lager zijn dan de te genereren opbrengsten. De regering geeft een overzicht van de kosten van uitgifte van de malusbeschikkingen (berekening van het Tica 43,8 miljoen) en beroepszaken (52,4 miljoen). Bij de berekening omtrent de beroepszaken heeft de regering een extrapolatie gemaakt van de beroepszaken die in het verleden door de werkgevers zijn ingesteld, namelijk 30%. De regering verwacht dat het aantal beroepszaken aanzienlijk lager zal zijn, omdat de door de Centrale Raad van Beroep voorgeschreven uitgebreide motivering met name tot doel heeft de werkgever te overtuigen van de juistheid van de afgegeven beslissing. Tegen die achtergrond houdt de regering rekening met 8 500 nieuwe beroepszaken (in plaats van 14 400). Dit overtuigt de leden van de fractie van D66 niet. Er moet ernstig rekening mee worden gehouden dat de werkgevers gezien de toch nog hoge abstractiegraad van de onderbouwing van de beslissing massaal in beroep blijven gaan tegen de malusoplegging (zeker met het oog op dit wetsvoorstel). In die gevallen kan een daadwerkelijke betere (diepgaande) onderbouwing alleen plaatsvinden met gebruikmaking van persoonlijke, vaak medische gegevens. De verwachting is dat betrokkenen niet geneigd zullen zijn toestemming te verlenen voor het verstrekken van de persoonlijke, medische gegevens. Dit zal ertoe leiden dat ofwel de bedrijfsvereniging het «onderbouwingsproces» moet staken ofwel de rechter bepaalt dat niet voldaan is aan de vereisten voor een «eerlijk proces». De beroepszaken van de werkgevers zullen daardoor, analoog aan de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep, door de rechter gegrond worden verklaard en de malusbeslissing alsnog (ondanks alle extra inspanningen van de bedrijfsverenigingen) door de rechter vernietigd worden. De bedrijfsverenigingen komen voor hogere uitvoeringskosten te staan bij vernietiging van beslissingen door de rechter (extra inspanning voor betere onderbouwing en door het betalen van proces- en griffiekosten). De leden van de D66-fractie vragen de regering hierop te reageren.

Ten aanzien van de beoogde invoeringsdatum merken de leden van de fractie van GroenLinks op dat zij zich kunnen verenigen met het standpunt dat tot de invoeringsdatum nog in alle daarvoor in aanmerking komende gevallen een malusbeschikking kan worden uitgereikt en dat ook in al die gevallen tot daadwerkelijke invordering zal moeten worden overgegaan.

Het mag niet zo zijn dat werkgevers die nalatig zijn geweest of in beroep zijn gekomen, voordeel hebben van hun opstelling ten opzichte van werkgevers die op eerste verzoek de malus hebben voldaan.

De leden van de RPF-fractie hebben kennis genomen van het voorgestelde overgangsrecht. Zij erkennen dat dreigende rechtsongelijkheid hiermee – althans ten dele – kan worden voorkomen. Deze leden zijn echter nog niet overtuigd van de wenselijkheid om malussen te innen voor werknemers, wier arbeidsongeschiktheid is ingetreden voor 1 juli 1993. Zij hebben met belangstelling kennis genomen van het standpunt van de Raad van State, dat het doorzetten van de malusopleggingen alleen is geboden, als de maatschappelijke kosten aanmerkelijk lager zijn dan de te genereren opbrengst. Nu wordt erkend dat de malus als instrument heeft gefaald, is bovendien de vraag legitiem of het niet verstandig zou zijn om de overgangsregeling te beperken tot het mogelijk maken van de inning van de nog niet betaalde, maar onherroepelijk geworden malussen. Dit zou een aanzienlijke besparing van de maatschappelijke kosten met zich kunnen brengen. Is overigens de verwachting van circa 8 500 nieuwe beroepszaken niet te optimistisch?

De Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties pleit ervoor aan de afschaffing van de malus volledig terugwerkende kracht te geven, door alle aangezegde malussen niet meer te innen en de reeds betaalde malussen terug te geven. Dit zou in de technische sfeer op weinig problemen stuiten. In de financiële sfeer zouden wel problemen opduiken. Klopt het dat de volledig terugwerkende kracht ertoe zou leiden dat de AAW-premie eenmalig met 0,3% moet worden verhoogd? Een onmiskenbaar voordeel van deze optie is dat rechtsongelijkheid wordt uitgesloten. De leden van de RPF-fractie verzoeken de regering hierop te reageren en daarbij tevens uiteen te zetten of honorering van deze optie naar haar oordeel ook moet betekenen dat de verstrekte bonussen met terugwerkende kracht moeten worden teruggevorderd.

Deze leden vragen of het afschaffen van de malus naar verwachting nog gedragseffecten van de werkgevers tot gevolg zal hebben. Zullen werkgevers niet eerder geneigd zijn minder aandacht te besteden aan hun bijdrage aan een verminderd beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen, los van de beoogde introductie van marktwerking en premie-differentiatie in de WAO, omdat een forse negatieve prikkel komt te vervallen?

De leden van de SGP-fractie wijzen op de opmerkingen die de Raad van State in zijn advies hierover heeft gemaakt. In antwoord hierop zet de regering uiteen dat de maatschappelijke baten ruimschoots opwegen tegen de uitvoeringskosten. Daarbij gaat het om nog te innen malussen, die al dan niet reeds zijn opgelegd. De leden van de SGP-fractie hebben hierbij enkele vragen. Hoeveel is nu in totaliteit reeds daadwerkelijk geïnd aan malussen? Wat gebeurt er in het voorstel van de regering met bedrijfsverenigingen die afwachtend zijn geweest met het afgeven van beschikkingen? Wordt er nog op een bepaalde manier op toegezien dat zij er alsnog toe overgaan?

De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat, als er een alternatief bestaat voor de huidige voorstellen, dit alleen maar kan zijn een afschaffing met volledig terugwerkende kracht. VNO/NCW heeft een voorstel gedaan om hierop een praktische en rechtvaardige wijze vorm aan te geven, namelijk door een opslag op de AAW-premie. Hoe kijkt de regering hier tegenaan? Kan nog eens nauwkeurig worden uiteengezet waarom het onmogelijk is om de héle zaak terug te draaien?

De vraag blijft dan natuurlijk wat met de uitgekeerde bonussen moet gebeuren? Hoe is trouwens precies de verhouding tussen de inkomsten (malus) en uitgaven (bonus)? Is het uitgekeerde bedrag aan bonussen

sinds het SVr-onderzoek «De bonus in de praktijk» (december 1993) nog opvallend veranderd?

De leden van de GPV-fractie vragen of ook overwogen is de feitelijke afschaffing van het bonus-malussysteem toch op 1 januari 1996 te doen plaatsvinden, maar vanaf 1 juli 1995 geen nieuwe situaties te laten ontstaan die tot een verplichting tot het betalen van de malus leidt. Kan daarmee ook niet voorkomen worden dat men met een redelijk groot stuwmeer aan verplichtingen komt te zitten, die om redenen van rechtsgelijkheid toch dienen te worden voldaan? Kan zo niet op een wat meer bevredigende wijze het overgangsrecht worden vormgegeven?

Welke verwachtingen heeft de regering van de motivatie van bedrijfsverenigingen om nog beschikkingen uit te vaardigen als de wettelijke regeling ook feitelijk al is opgeheven en van de werkgever om de beschikkingen nog te betalen? Heeft de regering middelen om de bedrijfsverenigingen te dwingen door te gaan met het opleggen van beschikkingen?

Van de nog op te leggen malussen wordt een opbrengst van f 414 miljoen verwacht. Aangenomen mag worden dat dit is verdisconteerd in de verwachte hoogte van de premie. Hoe kan op blz. 56 van de memorie van toelichting worden gesteld dat de afschaffing van de malus een opwaarts effect op de premie heeft? Wordt niet gewoon bedoeld dat de verwachte daling geen doorgang zal vinden?

3. Afschaffing bonus-malussysteem en de reïntegratie van personen met een arbeidshandicap

De regering onderkent het risico van selectie door werkgevers op gezondheidsrisico van werknemers en spreekt over nadere maatregelen, aldus de leden van de PvdA-fractie. Deze leden delen de opvatting van de regering en vragen welke maatregelen zij – naast de in het wetsvoorstel genoemde – nog denkt te nemen, specifiek gericht op het voorkomen van dergelijke ongewenste risicoselecties.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering van mening is dat de vraag van werkgevers naar arbeidsgehandicapten kan worden vergroot door het hanteren van een quotumbepaling op grond van de WAGW, met de in die wet genoemde registratie als startpunt.

De leden van de D66-fractie merken op dat de regering ter voorkoming van verslechtering van de positie van arbeidsgehandicapten een aantal op reïntegratie gerichte maatregelen in het onderhavige wetsvoorstel heeft opgenomen, met als kenmerk dat zij een positieve prikkel betekenen. Door de voorgenomen uitbreiding van de loondoorbetalingsplichting bij ziekte en premiedifferentiatie en marktwerking bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen zijn deze voorstellen des te meer van belang om negatieve effecten van selectie op gezondheidsrisico's te voorkomen. Deze leden maken zich hier zorgen over en wijzen op het door de D66-fractie in voorbereiding hebbende initiatiefwetsvoorstel dat medische aanstellingskeuringen aan banden beoogt te leggen.

Deze leden vragen of de voorliggende reïntegratiemaatregelen voldoende «countervailing power» zullen genereren om de negatieve effecten ongedaan te maken en verwijzen naar het advies dat de Nationale Commissie Chronisch Zieken dienaangaande heeft uitgebracht. De leden van de D66-fractie brengen de regering in herinnering dat zij de afgelopen jaren meerdere malen hebben gepleit voor de invoering van de WAGW quotumverplichting. Bij de behandeling van het wetsvoorstel loonkosten-subsidie reïntegratie eigen werkgever stond de regering daar niet onwelwillend tegenover. De leden van de D66-fractie nodigen de regering uit om aan te te geven hoe de vorderingen op dat gebied zijn.

De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat niet alleen moet worden tegengegaan dat de positie van arbeidsgehandicapten verslechtert, maar zij hechten zeer aan verbetering van de positie op de arbeidsmarkt van personen met een arbeidshandicap daar de effecten, voorzover bekend, van de bestaande reïntegratie maatregelen onvoldoende zijn.

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat het tweede onderdeel van het wetsvoorstel het pakket reïntegratiebevorderende maatregelen betreft. Hierover zijn deze leden ernstig teleurgesteld. Zij menen dat dit pakket te laat komt, te weinig voorstelt en ten onrechte gepresenteerd wordt als een adequaat middel om tegemoet te komen aan de nijpende arbeidsmarktpositie van de doelgroep.

In de eerste plaats wijzen de leden van deze fractie erop dat reïntegratie op dit moment volgens hun informatie sterk te wensen overlaat. Zij hebben bijvoorbeeld kennisgenomen van het persbericht van 8 mei 1995 van het Breed Platform Verzekeringen («Watjes kunnen wij niet gebruiken») en het daarbij aangeboden jaarverslag. Tevens wijzen zij op het advies «Werk op maat» van de NCCZ. Het is de hier aan het woord zijnde leden opgevallen dat de regering in de memorie van toelichting de problematiek van de beperkte reïntegratiemogelijkheden onderschat. Werkgevers blijken telkens kritischer te worden en steeds vaker worden sollicitanten aan uitgebreide en strenge aanstellingskeuringen blootgesteld. De door de regering in het vooruitzicht gestelde plannen met betrekking tot de afschaffing van de Ziektewet en de verdere privatisering van de WAO werpen wat dat betreft nu reeds hun schaduw vooruit. Ook de hoge werkloosheid leidt ertoe dat werkgevers steeds strengere maatstaven kunnen aanleggen waar het gaat om de conditie, de leeftijd en de gezondheid van werknemers. De leden van de GroenLinks-fractie menen dat in de memorie van toelichting onvoldoende besef doorklinkt van de onmogelijke positie waarin WAO-ers zich bevinden.

Kan de regering in dit verband uiteenzetten hoe zich het aantal geslaagde reïntegraties sinds 1 augustus 1993 verhoudt tot het aantal in de periode daaraan voorafgaand? Kan de regering verder bovendien iets exacter dan in de memorie van toelichting is geschied uiteenzetten wat het verwachte effect is van de nu voorgestelde aanpassingen? Hoeveel meer geslaagde reïntegraties kunnen wij op basis van dit pakket nu eigenlijk verwachten?

In het hiernavolgende zullen de leden van de fractie van GroenLinks allereerst de nu voorgestelde verbeteringen bespreken en volgens nog een aantal suggesties doen voor verdere verbeteringen.

4. Bemiddeling van arbeidsgehandicapten

4.1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie verwijzen met betrekking tot de bemiddeling van arbeidsgehandicapten naar hun bijdrage bij de bespreking van het kabinetsstandpunt over de Arbeidsvoorzieningswet. Deze kwam in het kort neer op het volgende. De bemiddeling van moeilijk bemiddelbaren is een publieke taak en dus gratis te verzorgen door de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. Daarbij zal moeten worden gewerkt vanuit een dossier, hetgeen nog belangrijker is als een loket. De regie zal bij de uitkerende instantie moeten liggen en de procescoördinatie zal dus niet automatisch bij Arbeidsvoorziening liggen. Daarnaast moet er de mogelijkheid zijn voor de uitkerende instantie om ook elders in te kopen. De aan het woord zijnde leden constateren een verschil tussen deze visie en die van het kabinet.

De leden van de D66-fractie merken op dat in de invoeringswet OSV de arbeidsbemiddeling tijdelijk bij de bedrijfsvereniging gelegd is, zulks totdat de structurele situatie ten aanzien van de bemiddeling van arbeidsgehandicapten is bereikt. Van die tijdelijke taak wil het kabinet een definitieve maken. Bedrijfsverenigingen kopen arbeidsbemiddeling in bij Arbeidsvoorziening of particuliere arbeidsbemiddelaars.

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen of tijdens de overgangsperiode naar een definitieve structuur «tijdens de verbouwing de verkoop wel doorgaat».

Deze leden vinden dat de hoogste prioriteit moet worden gelegd bij bemiddeling van arbeidsgehandicapten, opdat over drie jaar niet weer dezelfde conclusie van de Parlementaire Enquête commissie uitvoeringsorganen sociale verzekeringen hoeft te worden getrokken, namelijk dat «Geconstateerd kan worden dat arbeidsongeschikten door zowel de arbeidsvoorziening als de Gemeenschappelijke Sociale Dienst in de steek zijn gelaten» (pag. 118).

De leden van de D66-fractie vragen naar actuele gegevens omtrent bemiddeling. De gegevens die zij kennen dateren van een jaar geleden. Tot april 1994 bleek dat slechts 18% van de betrokkenen bemiddeling kon worden gegeven. Intussen is dit opgetrokken tot 25%.

4.2. De bemiddelingspopulatie

De leden van de PvdA-fractie begrijpen uit de toelichting dat de bemiddelingspopulatie van de bedrijfsvereniging (en het ABP?) in een ministeriële regeling nader omschreven zal worden; het gaat daarbij om een formalisering van een feitelijke handelwijze van de bedrijfsverenigingen. De leden van de PvdA-fractie ondersteunen dit voornemen, maar vragen in dit verband tegelijk duidelijk uiteen te zetten hoe lang personen die tot minder dan 15% of 25% zijn afgeschat en personen die na het ziektejaar niet in aanmerking komen voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering tot de bemiddelingspopulatie blijven behoren. Impliceren de begrippen «bemiddelingspopulatie van de bedrijfsvereniging» en «inkoop van arbeidsbemiddeling bij Arbeidsvoorziening» dat Arbeidsvoorziening zonder die inkoop geen taak heeft ten aanzien van deze populatie?

Hoe wordt voorkomen dat zich ten aanzien van de reïntegratie van ex-arbeidsongeschikten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten een geheel eigen circuit gaat ontwikkelen?

In het Regeerakkoord wordt gesproken over extra aandacht voor de verbetering van de arbeidsmarktpositie van chronisch zieken. De nu voorgestelde maatregelen spelen daarbij ongetwijfeld een belangrijke rol. Denkt de regering nog na over verdere verbeteringen voor deze specifieke categorie, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Het voornemen om de bemiddelingspopulatie uit te breiden met hen, die geen relatie hebben tot een arbeidsongeschiktheidsregeling of de WW en als gevolg van een functionele beperking een extra belemmering hebben bij de toetreding tot de arbeidsmarkt, komt bij de leden van de VVD-fractie sympathiek over. De vraag is wel, in hoeverre een dergelijke groep eenduidig te benoemen is en hoe in de praktijk goed en controleerbaar vast te stellen is of iemand tot deze groep behoort?

De leden van de fractie van D66 onderschrijven de duidelijker omschrijving van de bemiddelingspopulatie, waarop de reïntegratiemaatregelen van toepassing zijn. Deze leden vragen de regering of dat ook geldt voor alle reïntegratiemaatregelen. Ook vragen de leden van de D66-fractie of ongerijmdheden zoals vermeld in het rapport van het Hugo Sinzheimerinstituut (niet verdiend?) daarmee tot de verleden tijd gaan behoren. Daarbij gaat het om de volgende ongerijmdheden. Verzekerde wordt in het kader van de arbeidsongeschiktheidswetgeving als geheel of

gedeeltelijk arbeidsgeschikt beoordeeld, maar wordt vervolgens door dezelfde of andere instanties als arbeidsongeschikt (bedrijfsvereniging afdeling WW, particuliere verzekering) als «niet bemiddelbaar» (bemiddeling bedrijfsvereniging, RBA) of als «niet plaatsbaar» (Sociale Werkvoorziening) behandeld. Soms wordt een WW-uitkering geweigerd. «Een arbeidsdeskundige geeft aan dat er sprake is van discrepantie tussen de systematiek van de schatting en die van de arbeidsbemiddeling: verpleegkundigen (functieniveau 5) worden wel afgeschat of lagere functieniveaus (bijvoorbeeld functieniveau 2 van plantenstekker) maar worden daar vervolgens niet naar bemiddeld».

In een ander geval wordt een verzekerde afgeschat op minder dan 15% maar blijkt hij niet in aanmerking te komen voor werk bij het Werkvoorzieningschap omdat hij medisch arbeidsongeschikt wordt bevonden.

Ook lijkt de groep vroeggehandicapten duidelijk afgebakend te zijn, maar ook hier kan een samenloop van omstandigheden voor onverwachte complicaties zorgen. De leden van de D66-fractie verwijzen naar hetgeen daaromtrent op pagina 54/55 van het desbetreffende rapport is gesteld.

De leden van de RPF-fractie vragen waarom de regering ervan afziet de bemiddelingspopulatie in de wet zelf op te nemen. Is dat gebeurd met het oog op verdergaande wijzigingen van de arbeidsongeschiktheidsregelingen?

5. Concrete reïntegratie-instrumenten

De leden van de PvdA-fractie willen hier nogmaals wijzen op het belang van een juist en ruimhartig gebruik van de bestaande en de nieuwe reïntegratie-instrumenten. Is de regering bereid om, in lijn met de monitoring zoals genoemd in het Regeerakkoord, de Kamer regelmatig te rapporteren over het gebruik van de instrumenten?

Door de regering zijn middelen ingezet voor de realisering van 40 000 zogenaamde Melkert-banen. Verdient het aanbeveling, zo vragen deze leden, een deel van die 40 000 banen te oormerken voor ex-arbeidsongeschikten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten? Kan, meer principieel gesteld, geld uit sociale verzekeringsfondsen worden ingezet voor de financiering van reïntegratiemaatregelen? Is de regering bereid dit te bevorderen?

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering aan te geven welke data zij nastreeft met betrekking tot de inwerkingtreding van de diverse voorgestelde maatregelen?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering met dit wetsvoorstel tevens wil komen tot een pakket van reïntegratiemaatregelen, dat bestaat uit verbetering van bestaande regelingen en een aantal nieuwe reïntegratieregelingen. Voor deze is het daarbij van belang hoe het zit met de samenhang tussen de diverse maatregelen. Deze leden hadden bij de behandeling van de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in november 1994 begrepen, dat een projectgroep de diverse maatregelen moest inventariseren en analyseren. Is het voorgestelde pakket van maatregelen nu het resultaat van de werkzaamheden van deze projectgroep?

Bij de leden van de VVD-fractie bestaan met betrekking tot de door de regering voorgestelde verbeteringen van bestaande reïntegratie-instrumenten twee vragen, te weten:

- in hoeverre blijken deze instrumenten in de praktijk thans effectief te zijn en zo neen, is daarmee bij de verbetering rekening gehouden?;
- zullen ook deze verbeterde maatregelen worden meegenomen in de aangekondigde stroomlijning van reïntegratie-instrumenten?

De leden van de D66-fractie constateren dat er vooral meer van hetzelfde wordt voorgesteld.

De leden van de RPF-fractie hebben met waardering kennis genomen van de voorgestelde reïntegratiebevorderende maatregelen. Zij verzoeken de regering de Kamer meer inzicht te geven in de regelingen, die momenteel reeds bestaan, en met name in de mate van gebruik van de onderscheiden regelingen, de effectiviteit en de uitvoerbaarheid daarvan. Als hierover onvoldoende gegevens beschikbaar zijn, vragen deze leden of het nu gepresenteerde pakket wel voldoende doordacht is. Is het huidige instrumentarium wel voldoende bekend bij de werkgevers? Op welke wijze worden zij daarvan op de hoogte gesteld?

De in dit hoofdstuk genoemde reïntegratiemaatregelen (uitbreiding van de startersregeling voor zelfstandigen, loon- respectievelijk inkomens-suppletie) roepen bij de leden van de SP-fractie de vraag op of dit niet eerder maatregelen zijn die de negatieve gevolgen van de nieuwe WAO beogen te verzachten. Zeker nu de suppletie bedoeld is om het «gat» tussen het theoretisch vastgestelde loon en het werkelijk gerealiseerde loon enigszins te overbruggen.

Geeft de ervaring die inmiddels is opgedaan met het Schattingsbesluit niet aanleiding tot het – opnieuw – mogelijk maken van een schatting op basis van de gerealiseerde verdien capaciteit?

5.1. Verbetering van bestaande reïntegratie-instrumenten

5.1.1. Loonkostensubsidie

In de opsomming van bestaande reïntegratie-instrumenten die voor verbetering in aanmerking komen missen de leden van de PvdA-fractie art. 29b Ziekwet. Dat artikel regelt gedurende drie jaar de betaling van het volledige dagloon bij ziekte van een werknemer die onmiddellijk voorafgaand aan de dienstbetrekking recht had op AAW of WAO. Het artikel is bedoeld om werkgevers over de streep te halen waar deze veronderstellen dat ex-WAO/AAW-ers en gedeeltelijk WAO/AAW-ers een vergroot ziekterisico hebben. De formulering van het artikel is echter onnodig beperkend door de term «onmiddellijk». Bovendien wordt in de praktijk nogal eens verondersteld dat het artikel alleen toepasbaar is indien het gaat om een gedeeltelijk arbeidsongeschikte. De leden van de PvdA-fractie vragen daarom het artikel anders te formuleren, zodat daarin wordt bepaald dat de eerste drie jaar na volledige beëindiging van de WAO/AAW en gedurende de eerste drie jaar van de dienstbetrekking bij gedeeltelijke WAO/AAW de volledige betaling van het dagloon is gegarandeerd.

Naar de mening van deze leden zou dat een krachtige verbetering van dit reïntegratie-instrument zijn.

Ten aanzien van de uitbreiding van de doelgroep van de loonkosten-subsidie tot de werkgever die een eigen werknemer reïntegreert, willen de leden van de VVD-fractie gaarne een reactie vernemen op berichten, die hen bereiken, dat van de zijde van de bedrijfsverenigingen zeer terughoudend wordt omgegaan met deze subsidiemogelijkheid, omdat «deze niet zou aansluiten bij de toch al bestaande verplichting van de werkgever tot reïntegratie van de eigen werknemer».

De leden van de D66-fractie verwijzen naar hetgeen door deze leden is opgemerkt onder het hoofdje Algemeen.

De regering stelt voor de loonkostensubsidieregeling op te hogen tot 25% in plaats van 20%. De eenmalige subsidie blijft klaarblijkelijk hetzelfde. Op welke aannames berust de berekening dat deze ophoging

een structureel bereik heeft van 10 000 toepassingen extra? Hoeveel gebruik wordt er nu van de loonkostensubsidieregeling gemaakt, zo vragen de leden van de D66-fractie. Op welk onderzoek is het huidige toepassingsbereik (in de structurele situatie) van 35 000 gebaseerd?

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat de loonkosten-subsidie wordt verhoogd van maximaal 20% naar maximaal 25% van het overeengekomen bruto-loon. Het kan er bij deze leden niet in dat wanneer een subsidie van 20% kennelijk onvoldoende zoden aan de dijk zet, een subsidie die nauwelijks hoger is wel vruchten afwerpt. In het verleden was de leden van de GroenLinks-fractie gebleken dat het middel van de loonkostensubsidie bureaucratisch en weinig effectief lijkt te zijn. Op welke gronden verwacht de regering dat de nu voorgestelde subsidieregeling wèl adequaat zal zijn?

De verhoging van de loonkostensubsidie van 20% naar 25% wordt door de leden van de RPF-fractie gesteund. Wel vragen zij de regering of met het oog op de overzichtelijkheid wordt overwogen op termijn de loonkostensubsidie te integreren in de Wet bevordering arbeidsinpassing.

De leden van de SGP-fractie merken op dat de huidige voorstellen naar hun mening het selecteren op gezondheidsrisico's op zich niet voorkomen, maar wel de effecten daarvan verzachten. Zij hebben enige scepsis bij de effecten van het verbeteren van het loonkostensubsidie-instrument. Kan een overzicht gegeven worden van alle bestaande reïntegratie-instrumenten en zijn er cijfers over de effecten van die instrumenten, afgezet tegen de kosten (van aanvraag e.d.) ervan? Wordt hieraan voldoende bekendheid gegeven?

Zijn er al effecten bekend van de vorige verbetering van het loonkostensubsidie-instrument, te weten het op 30 december 1994 in werking getreden wetsvoorstel 23 784 bedoeld om reïntegratie van gedeeltelijk arbeidsgeschikten bij de eigen werkgever te bevorderen? Als het loonkostensubsidie-instrument nu nog verder wordt uitgebouwd, ligt het dan niet voor de hand om een integratie te bewerken met de wet ter bevordering van de werkgelegenheid voor werkzoekenden die zeer langdurig werkloos zijn (Wet Vermeend-Moor)?

5.1.2. Toepassing Regeling vergoeding persoonlijke ondersteuning gehandicapte werknemers

De leden van de D66-fractie zijn het met de verruiming eens, maar vragen wat moet worden begrepen onder de volgende zinsnede: «De veronderstellingen ten aanzien van het gebruik van de regeling zijn gebaseerd op de ruime uitleg zoals die nu ook zal worden uitgedragen. Derhalve worden hiervoor ook geen extra lasten geraamd.» De leden constateren dat het gebruik van deze regeling vaak veel problemen met zich brengt. De bedrijfsvereniging kan aan de werkgever een persoonlijke vergoeding geven voor de persoonlijke ondersteuning. Op grond van artikel 3 van de Regeling vergoeding persoonlijke ondersteuning gehandicapte werknemers kunnen organisaties deze persoonlijke ondersteuning verlenen. Deze organisaties kunnen te maken krijgen met verschillende bedrijfsverenigingen, dit heeft als gevolg dat er extra inspanningen moeten worden geleverd om die persoonlijke ondersteuning te leveren ook kost dit veel tijd. De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat deze extra inspanningen de kwaliteit en kwantiteit van de reïntegratie niet ten goede komt. De bedrijfsvereniging kan aan de werkgever een vergoeding geven voor noodzakelijke persoonlijke ondersteuning van deze werknemer. Dit betekent dat de werkgever deze persoonlijke ondersteuning eerst moet voorschieten en daar zijn

werkgevers niet zo happig op. De leden van de D66-fractie vragen de regering hierop te reageren.

De toepassing van de Regeling vergoeding persoonlijke ondersteuning gehandicapte werknemers wordt verruimd. Graag horen de leden van de fractie van GroenLinks hoe vaak die regeling op dit moment wordt toegepast. Is het gewaagd te stellen dat deze regeling niet bepaald als een reïntegratie-instrument bij uitstek geldt? En wat moeten we nu in redelijkheid van de voorgestelde verruiming verwachten? Zullen daar nu werkelijk meer dan hoogstens een handvol arbeidsongeschikten mee geholpen zijn?

Het toepassen van de Regeling vergoeding persoonlijke ondersteuning gehandicapte werknemers op chronisch zieken met een uitkering of een voorziening komt de leden van de RPF-fractie oneigenlijk voor. Is deze regeling niet bij uitstek bedoeld voor mensen die zichzelf beslist niet zelfstandig kunnen redden, zoals verstandelijk gehandicapten en chronisch psychiatrische patiënten? Deze leden dringen erop aan een kostenraming te maken van de gevolgen van de voorgestelde bredere toepassing van deze regeling.

5.1.3. Startersregeling voor zelfstandigen

De leden van de D66-fractie merken hierover het volgende op. De voorzieningen, bestaande uit investeringen van het uitvoeringsorgaan in zelfstandige vestigingen, kunnen worden overwogen indien de arbeid als zelfstandige als enige of allerbeste mogelijkheid voor iemand moet worden gezien, om zijn arbeidsgeschiktheid te verbeteren. Bovendien moet aannemelijk zijn dat de betrokkene ook de capaciteiten bezit als zelfstandige te werken en zich als zodanig te handhaven. De leden van de fractie van D66 vragen de regering hoe het bovenstaande aannemelijk gemaakt kan worden. Deze leden merken op dat het vaak lang duurt voordat een aanvraag voor bijvoorbeeld een aanpassing van de werkplek wordt beoordeeld en uitgevoerd, doordat daar centraal over wordt beslist. Dit komt de reïntegratie volgens deze leden niet ten goede. Graag ontvangen zij hier een reactie op van de regering.

De leden van de D66-fractie vinden het bevreemdend dat de regering opmerkt dat «gelet op het grote belang dat aan de reïntegratie moet worden gehecht de uitvoerders van de genoemde regelingen erop gewezen zullen worden dat deze instrumenten ook daadwerkelijk dienen te worden ingezet in de daarvoor in aanmerking komende gevallen». De leden van de D66-fractie vragen de regering of zij daaraan twijfelt en hoe zij denkt dat te doen. Uit paragraaf 6.3 onder punt e staat dat hiervoor geen extra kosten worden geraamd. De leden van de fractie van D66 vragen de regering welke stappen ze gaat zetten om deze instrumenten daadwerkelijk in te zetten.

Deze leden willen nog een opmerking maken ten aanzien van artikel 57 lid 1 AAW. Dit artikel regelt dat de bedrijfsvereniging bevoegd is de kosten die de werkgever heeft gemaakt om de werkplek aan te passen te vergoeden. De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat dit belemmerend werkt voor de reïntegratie. De werkgever moet eerst veel geld investeren en krijgt het pas (veel) later terug. In de praktijk zal een werkgever niet snel geneigd zijn veel geld te investeren wanneer het onzeker is dat dit vergoed zal worden. Het gevolg is dat de werkplek niet wordt aangepast en de gehandicapte werknemer kan dan daar niet werken. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

Ook de voorstellen ten aanzien van de startersregeling voor zelfstandigen maken de leden van de GroenLinks-fractie niet bepaald enthousiast. Deze voorstellen komen bijvoorbeeld niet tegemoet aan in de praktijk

gerezen knelpunten van zelfstandigen, bijvoorbeeld het knelpunt dat na drie jaar werken als zelfstandige de WAO-bescherming vervalt en zelfstandigen in de positie kunnen komen dat voortzetting van hun bedrijf om die reden economisch niet langer verantwoord is. Over deze specifieke kwestie heeft de Kamer de staatssecretaris vragen gesteld die inmiddels – niet tot tevredenheid – zijn beantwoord.

De leden van de RPF-fractie hebben niet de illusie dat een verbetering van de benutting van de bestaande regelingen zal leiden tot substantiële verbeteringen in de sfeer van reïntegratie. Bestaat overigens voldoende inzicht in het gebruik en de effectiviteit van deze regelingen?

De leden van de SGP-fractie zouden graag weten hoe de bestaande startersregeling zelfstandigen functioneert.

5.1.4. Scholing met behoud van uitkering

Met betrekking tot het voorstel inzake de financiering van opleidings- en scholingskosten (blz. 13 van de memorie van toelichting) willen de leden van de CDA-fractie weten of de bekostiging hiervan in voldoende mate vanuit art. 57, eerste lid, AAW wordt opgevangen, nu per 1 april 1995 de subsidie ter zake van het CBA is weggefallen.

De leden van de VVD-fractie kunnen zich vinden in de opvatting van de regering, dat de criteria ter zake van opleidingen of scholingen voor de genoemde categorieën worden verduidelijkt en verruimd. In aansluiting op het voornemen om het Tica te verzoeken een en ander kritisch te bezien en waar nodig aan te passen, komt het deze leden voor, dat het gewenst is, richting en doelstelling van deze aanpassingen daarbij duidelijk aan te geven. Zal dat ook gebeuren?

De aan het woord zijnde leden maken zich zorgen over de beschikbaarheid van voldoende middelen voor de financiering van de opleidings- en scholingskosten. Hoe kan worden bewerkstelligd, dat er voldoende middelen beschikbaar zullen komen en dat daar ook, waar nodig, gebruik van zal kunnen worden gemaakt?

De leden van de fractie van D66 beamen het feit dat scholing onmisbaar kan zijn, voor werkloze gedeeltelijk of gewezen arbeidsongeschikten, om aan de slag te komen. Deze groep werklozen zullen zich vaak moeten richten op arbeid die niet of minder aansluit bij de arbeid die zij verrichten in de dienstbetrekking waaruit zij arbeidsongeschikt zijn geworden. Deze leden zien dat hiertoe vaak ingrijpende om-, her- of bijscholing nodig is; zij hechten hier veel belang aan, daar dit een effectieve manier is om te reïntegreren. Uit het Sociaal Maandblad Arbeid 48 (1993) blijkt dat bedrijfsverenigingen in ongeveer 60% van de aanvragen scholing toestaan, in ruim 30% van de aanvragen scholing gedogen en in 10% van de gevallen scholing verbieden.

Er worden de volgende conclusies getrokken:

- de beslissingen van bedrijfsverenigingen kunnen maar zeer ten dele verklaard worden uit de toepassing van de objecttoets die toch op wettelijke regels is gebaseerd;
- de bedrijfsverenigingen maken in ruime mate, maar zonder eenduidige criteria gebruik van hun wettelijke bevoegdheid te beslissen over de noodzaak voor een individuele uitkeringsgerechtigde om een bepaalde scholing te volgen;
- er bestaat een zeker verband tussen de kans op toestemming voor scholing enerzijds en de kosten die het verlenen van scholing voor een bedrijfsvereniging anderzijds met zich brengt.

Op grond van een besluit van het Tica (Besluit van 21 december 1990, Stcrt. 1990, 252) dient de scholing of opleiding aan een aantal criteria te

voldoen. Een aantal van deze criteria worden als belemmerend ervaren (blz. 12 van de memorie van toelichting). De eis dat de opleiding niet de strekking mag hebben om na afloop daarvan werkzaamheden bij een bepaalde onderneming te gaan verrichten, kan belemmerend werken voor gehandicapte werknemers. In de praktijk komt het geregeld voor dat scholing van een gehandicapte gericht is op een concrete werkgever. Op voorwaarde dat een bepaald diploma is behaald zal een werkgever eerder een (aangepaste) arbeidsplaats toezeggen. De eis dat de duur van de opleiding maximaal 1 jaar kan zijn kan naar de mening van de leden van de fractie van D66 ook een ernstige belemmering zijn voor een deel der gehandicapten voor de terugkeer naar de arbeidsmarkt. Deze leden zijn van mening dat het feit dat naar een geheel ander arbeidsterrein moet worden omgeschoold of dat het overwinnen van de handicap een noodzakelijk deel is van de opleiding in een aantal gevallen een langere opleiding noodzakelijk is. Het wordt daarom wenselijk geacht dat deze criteria worden verruimd en verduidelijkt.

De leden van de fractie van D66 hebben vernomen dat het in de praktijk lang kan duren, voordat men toestemming krijgt voor het volgen van een opleiding of scholing. De scholingsbepaling is moeilijk uitvoerbaar, dan wel arbeidsintensief. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

De leden van de fractie van D66 zijn verheugd dat het ongewenste gevolg van de WW-systematiek wordt gerepareerd door aanpassing van de artikelen 16 en 76 van de WW.

De leden van de fractie van D66 vragen de regering hoe wordt vastgesteld of er voldoende wordt meegewerkt aan het behalen van een gunstig resultaat, zodat men tijdens de duur van de scholing niet wordt geconfronteerd met een intrekking of herziening van de WAO-uitkering wegens uit die opleiding of scholing voortvloeiende afgenomen arbeidsomgeschiktheid.

De leden van de fractie van D66 beamen dat het wenselijk is om zeker te stellen dat de bedrijfsverenigingen een wettelijke titel hebben op grond waarvan de opleidings- en scholingskosten kunnen worden gefinancierd van personen die deze opleiding of scholing met behoud van uitkering volgen en die bovendien behoren tot de bemiddelingspopulatie van de bedrijfsverenigingen. Deze leden stemmen in met het voorstel om een daartoe strekkende bepaling in de WAO op te nemen.

De leden van de fractie van D66 vragen de regering of artikel 77 van de WW ook geldt ten aanzien van de bemiddelingspopulatie van de bedrijfsvereniging.

Is de conclusie van de leden van de D66-fractie juist dat het wetsvoorstel ook voorziet in de volgende schrijnende situaties uit het rapport van het Hugo Sinzheimerinstituut?

Het landelijk opleidingscentrum voor blinden en slechtzienden Sonneheerd meldt dat diverse vroeggehandicapte jongeren sinds de invoering van de wet TBA niet in aanmerking komen voor een AAW-uitkering. Om die reden komen zij evenmin in aanmerking voor een AAW-voorziening die de speciale aangepaste vakopleiding bij Sonneheerd mogelijk maakt. De aanvragen worden niet gehonoreerd omdat sprake zou zijn van geschiktheid voor gangbare functies waarbij het minimumloon kan worden verdiend. De weigering van de AAW-voorziening houdt direct verband met het niet toekennen van de AAW-uitkering. Ook het opleidingsinstituut Werkenrode meldt problemen naar aanleiding van de herbeoordeling in combinatie met de beroepsopleiding. Werkenrode constateert in het algemeen dat veel leerlingen van VSO-scholen niet meer in aanmerking komen voor de AAW en derhalve ook niet meer kunnen doorstromen naar de bijzondere beroepsopleiding. Ook worden in het rapport van het Hugo Sinzheimerinstituut drie praktijkvoorbeelden gegeven (p. 47). De leden van de D66-fractie vragen de regering hierop in te gaan in relatie met de voorgestelde regelingen scholing met behoud van uitkering.

Ook wordt in het rapport van het Hugo Sinzheimer een voorbeeld gegeven waarin de uitkomst van de schatting de reïntegratie van de verzekerde belemmert, omdat deze geen gelegenheid meer krijgt om een reeds gevolgde opleiding of scholing af te maken. Ook hier vragen de leden van de D66-fractie een reactie van de regering in relatie met het voorliggende wetsvoorstel.

De leden van de D66-fractie onderschrijven de wens van de regering om de bedrijfsverenigingen een wettelijke titel te verschaffen op grond waarvan opleidings- en scholingskosten kunnen worden gefinancierd van personen die deze opleiding of scholing met behoud van WW-uitkering volgen en die bovendien behoren tot de arbeidsbemiddelingspopulatie.

De passages in de memorie van toelichting betreffende scholing met behoud van uitkering leiden de leden van de GroenLinks-fractie tot de vraag in hoeverre het scholingsbeleid ten aanzien van personen met een volledige WAO- of AAW-uitkering mede voor verruiming in aanmerking komt. In hoeverre zijn bij een intensief scholingsbeleid door de bedrijfsverenigingen financiële tekorten te verwachten? Is de regering bereid in financiële zin garanties te treffen, zodat (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten optimaal gebruik kunnen maken van het scholingsinstrument?

Het voorstel om arbeidsgehandicapten onder bepaalde voorwaarden een opleiding te laten volgen met behoud van de WW-uitkering maakt op de leden van de RPF-fractie een sympathieke indruk. Zij vragen de regering te reageren op het standpunt van de RCO (verwoord in hun brief van 19 juni 1995), dat het huidige systeem voldoende mogelijkheden biedt om op effectieve wijze scholing tijdens werkloosheid mogelijk te maken, omdat de een-jaarstermijn in de meeste gevallen voldoende moet zijn, terwijl bij een langere scholing aanspraak kan worden gemaakt op een uitkering op grond van de ABW.

De leden van de SP-fractie vragen voor wie er een minimumloon-gerelateerde vervolguitkering geldt van drieëneenhalf jaar. Kan dit nader worden toegelicht?

5.2. Nieuwe reïntegratie-instrumenten

5.2.1. Loonsuppletie

De leden van de VVD-fractie herhalen hier, mogelijk ten overvloede, dat zij de opvatting van de regering delen, dat bij de arbeidsongeschiktheids-schatting arbeidsmarktelementen geen rol mogen spelen. Vanuit die optiek ondersteunen zij de intentie van de aangekondigde loonsuppletie-regeling.

De leden van de D66-fractie wensen hierover het volgende op te merken. Bij de wet TBA is het begrip passende arbeid verruimd tot algemeen geaccepteerde arbeid waartoe de werknemer met zijn krachten en bekwaamheden in staat is. In het Schattingsbesluit wordt dit nader aangeduid als algemeen geaccepteerde arbeid waarmee betrokkene het meest kan verdienen.

In het Schattingsbesluit is dientengevolge een nieuw element toegevoegd aan de verruiming van het begrip passende arbeid, waarvan het Ctsv constateert dat de prognoses met betrekking tot de volume-ontwikkeling op basis van dit nieuwe element niet zijn bijgesteld (pag. 27 Toegang tot de WAO).

De staatssecretaris gaat nog steeds uit van de bovengestelde benadering.

Uit onderzoeken blijkt dat deze benadering in een aantal gevallen contraproductief werkt ten aanzien van reïntegratie. De schatting op de

hoogst bereikbare theoretische loonwaarde staat ver weg van de maatschappelijke realiteit. Dit geldt niet alleen voor werknemers maar ook voor zelfstandigen. Werkgevers en werknemers haken af. Herplaatsingen mislukken en betrokkenen verdwijnen in de WW en de bijstand.

De leden van de D66-fractie verwijzen naar de voorbeelden op de blz. 35, 36 en 37 en op de blz. 45, 46 en 47 van het rapport van het Hugo Sinzheimerinstituut.

Ook het Ctsv constateert dat de mogelijkheden tot reïntegratie bij de eigen werkgever van mensen die gedeeltelijk alweer aan het werk zijn, vergeleken met vroeger verminderd zijn.

De oorzaken moeten volgens het Ctsv worden gezocht in de beperking van de praktische schatting (pag. 72 Toegang tot de WAO). De staatssecretaris blijft uitgaan van de hoogste theoretische verdien capaciteit, maar wil het gat dichten tussen deze verdien capaciteit en de werkelijke verdiensten door een tijdelijke loonsuppletie te introduceren.

De leden van de D66-fractie betwijfelen of het inzetten van loonsuppletie dezelfde structurele reïntegratie-effecten zal genereren als het veranderen van de schatting op de hoogste bereikbare theoretische loonwaarde. Het veranderen van de hoogst bereikbare theoretische loonwaarde doet bovendien meer recht aan de verzekeringsgedachte van de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Ten slotte is de loonsuppletie tijdelijk. De klap wordt uitgesteld niet opgelost. De leden van de fractie van D66 vragen de regering hier op in te gaan.

Bovendien willen zij aan de hand van een voorbeeld laten zien hoe de voorstellen van de regering uitwerken in vergelijking met het veranderen van de hoogste bereikbare verdien capaciteit.

Een 45-jarige timmerman valt uit met rugklachten en is aan het einde van de ziektejaar niet meer in staat zijn eigen werk te hervatten. Hij verdiende f 3400,- bruto per maand. De theoretische verdienmogelijkheden volgens de nieuwe systematiek bedragen f 3000,- per maand. Het verlies aan verdienmogelijkheden is daardoor 11,7 %. Het gevolg is dat belanghebbende geen recht heeft op een WAO-uitkering. Bij een concrete reïntegratie bij de eigen (of andere) werkgever ontstaat een loon van f 2375,- bruto per maand. Bij een beperkte inzetbaarheid van de werknemer maakt dit de onderhandeling om te reïntegreren bij de eigen werkgever nagenoeg onmogelijk. In de voorstellen van de regering zou het loon van deze werknemer gedurende vier jaar aangevuld worden met f 600,- per maand, gedurende maximaal 4 jaar.

Bij het uitgaan van een gemiddelde in plaats van de hoogste bereikbare theoretische verdienmogelijkheid van f 2600,- is het verlies aan verdien capaciteit 23,5%, met andere woorden de belanghebbende wordt 15-25% verzekeringsuitkerings-gerechtigd. Bij een concrete reïntegratie bij de werkgever (of andere werkgever) ontstaat een loon van f 2375,- per maand. Het salaris wordt dan f 2375,- + ..

Ten slotte vragen de leden van de D66-fractie de regering een vergelijking met het inmiddels afgeschafte loonopstapje. Het inzetten van een loonsuppletie als onderhandelingsinstrument doet denken aan dit opstapje. Uit de Parlementaire Enquête blijkt dat dit in de praktijk vrijwel niet toegepast werd. Uit de Enquête bleek dat werkgevers niet geïnteresseerd zijn in een tijdelijke korting op het loon. De duur van de loonsuppletie is dan wel 4 jaar in plaats van de 2 jaar die het opstapje had maar toch kan het gezien worden als een uitgestelde loonsverhoging. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

De loonsuppletie bedraagt maximaal 20% van de theoretische verdien capaciteit van de belanghebbende en wordt in 4 jaar afgebouwd. De leden van de fractie van D66 maken hieruit op dat er ook minder dan 20% loonsuppletie kan worden gegeven. Zij zien de reactie van de regering hierop gaarne tegemoet. Deze leden vragen de regering hoe de loonsuppletie in 4 jaar wordt afgebouwd.

De voorgestelde loonsuppletie is een verbetering ten opzichte van de huidige situatie, maar de leden van de fractie van GroenLinks vermogen niet te begrijpen waarom de regering niet terugkeert naar de methodiek die vroeger toegepast werd, te weten de herschatting op basis van reële verdiensten. Door arbeidsdeskundigen wordt keer op keer aangevoerd dat die methodiek een adequaat reïntegratieinstrument opleverde en dat het doodzonde is dat zij niet langer met dat, eenvoudig uitvoerbare, instrument kunnen werken. Wat de regering nu voorstelt is half werk en onnodig ingewikkeld. Het komt onvoldoende tegemoet in situaties waarin arbeidsongeschikten nog wel part-time kunnen werken maar bij lange na hun oude maatmanloon niet meer realiseren. Is de regering bereid nog eens te bezien of het oude instrument van de herschatting op basis van reële verdiensten toch niet volledig heringevoerd kan worden? Zo neen, waarom niet?

De leden van de RPF-fractie zien graag een nadere onderbouwing van de geraamde kosten van de loonsuppletie-regeling.

5.2.2. Inkomenssuppletie voor zelfstandigen

De leden van de D66-fractie wensen hierover het volgende op te merken. Niet alleen voor werknemers maar ook voor hen die (inmiddels) als zelfstandige werkzaam zijn kan de nieuwe arbeidsdeskundige beoordeling tot gevolg hebben dat een praktijk waarin een verzekerde dankzij een gedeeltelijke WAO-uitkering aan het ziektebeeld aangepast werk kan verrichten dreigt te worden afgebroken. De leden van de D66-fractie verwijzen naar de voorbeelden die in het Hugo Sinzheimerinstituut-rapport worden genoemd op de blz. 37, 43 en 47. De leden van de D66-fractie vragen de regering hier nader op in te gaan.

Wat betreft het voorstel van de regering om ook een inkomenssuppletie voor zelfstandigen te introduceren verwijzen de leden van de D66-fractie naar hetgeen zij gezegd hebben onder de loonsuppletie voor werknemers. Ook denken deze leden dat de tijdelijkheid van deze maatregel een belemmering kan zijn voor de effectiviteit van de inkomenssuppletie. Wanneer de termijn van 4 jaar is verstreken, is er wederom een «gat» tussen de werkelijke verdiensten in het eigen bedrijf en de theoretische verdien capaciteit in functies in loondienst. Deze leden zijn van mening dat het beter is dat deze groep uit de bemiddelingspopulatie, het eigen bedrijf blijft voortzetten met een financiële bijdrage dan dat zij terug moeten vallen op een uitkering. Deze uitkering zal altijd hoger zijn dan de financiële bijdrage. Per saldo is het goedkoper om deze mensen te blijven steunen. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

De leden van de fractie van D66 vragen in dit verband wat de relatie is tussen deze inkomenssuppletie en de termijn die in de artikelen 33 AAW/44 WAO wordt genoemd. Bij deze leden bestaat er onduidelijkheid over hoe deze artikelen zich met elkaar verhouden. Graag ontvangen zij hierop een reactie van de regering. De leden van de fractie van D66 willen in het kader van de reïntegratie de regering vragen of er een mogelijkheid bestaat om de termijn van 3 jaar die wordt genoemd in de artikelen 33 AAW/44 WAO te verruimen. De leden van de fractie van D66 zien in de termijn van 3 jaar een belemmering voor zelfstandige ondernemers om zelf in hun inkomen te voorzien; het is altijd beter dan het moeten verstrekken van een uitkering, daar dit meer kosten met zich brengt. Uit bovenstaande artikelen blijkt dat zolang niet vaststaat dat de betrokkene in staat zal zijn de inkomsten duurzaam te verwerven de arbeidsongeschiktheidsuitkering niet wordt ingetrokken of herzien. Deze leden zijn van mening dat voor veel personen met een arbeidshandicap die onzekerheid zal blijven bestaan, met name bij chronisch zieken. Teneinde deze groep personen meer zekerheid te geven moet hier ook een garantieregeling komen. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

De leden van de GroenLinks-fractie geven te kennen dat hetgeen zij in de vorige paragraaf naar voren hebben gebracht mutatis mutandis ook voor de inkomenssuppletie voor zelfstandigen geldt. In plaats dat arbeidsongeschikten die een bestaan als zelfstandigen proberen op te bouwen en daarmee werkgelegenheid creëren worden beloofd, worden zij door de puur theoretische schattingsmethodiek, ondanks de loonsuppletie van 20%, nog steeds, zij het in iets mindere mate, ontmoedigd om als zelfstandige actief te zijn. Bij deze categorie klemt dat wellicht nog meer dan bij arbeidsongeschikten die als werknemer reïntegreren. Deelt de regering in haar hart niet de vrees van de leden van de fractie van GroenLinks dat op deze manier het werken als zelfstandige, met alle risico's die daar immers ipso facto al aan verbonden zijn, eerder ontmoedigd dan bevorderd wordt? Is de regering bereid om ook aan zelfstandigen een subsidie ter beschikking te stellen, analoog aan de loonkostensubsidie die werkgevers kunnen ontvangen?

5.2.3. Garantierегeling voor oudere arbeidsongeschikten

De regering stelt voor een garantierегeling te maken voor oudere arbeidsongeschikten. Kan, terwille van de duidelijkheid, de categorie waarop dit voorstel betrekking heeft duidelijk worden gedefinieerd, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

De leden van de D66-fractie merken op dat de reden dat de regering voor de groep oudere arbeidsongeschikten een garantierегeling voorstelt het feit is dat de arbeidsmarktpositie van oudere werknemers zwak is. De regering is van oordeel dat voor deze groep personen een financiële prikkel gewenst is. De stimuleringsmaatregel die in de wet TBA was opgenomen is afgelopen op 1 februari 1994, daar hier te weinig gebruik van werd gemaakt. De leden van de D66-fractie vragen de regering inzicht te geven waarom zo weinig gebruik is gemaakt van de regeling. De leden van de D66-fractie vermoeden dat het vaak niet aan de oudere arbeidsongeschikten ligt dat zij niet aan de slag komen maar dat de werkgevers hier terughoudend tegenover staan. De leden van de fractie van D66 zijn zich bewust van het feit dat de andere, in dit wetsvoorstel opgenomen, reïntegratie-instrumenten ook werken ten aanzien van deze groep werknemers. Deze leden zijn van mening dat er voor deze groep meer gedaan moet worden. Wanneer de werkgever de keuze heeft tussen een jongere en een oudere werknemer met een arbeidshandicap, dan zal hij in de praktijk voor de jongere werknemer kiezen. De leden van de fractie van D66 vinden het noodzakelijk om hier een extra stimulans in te brengen, daar deze groep mensen niet in de steek gelaten mag worden. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

5.2.4. Herziening of toekenning van de arbeidsongeschiktheidsuitkering bij toename van de arbeidsongeschiktheid die voortkomt uit dezelfde oorzaak als op grond waarvan de uitkering eerder is toegekend of herzien

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de bezwaren vanuit de uitvoering tegen een directe herleving of toekenning van de a.o.-uitkering conform de motie van Dijke c.s. Zij waren echter nog niet volledig overtuigd van de onmogelijkheid van een directe herleving. Kan in de uitvoeringspraktijk niet aan deze bewaren worden tegemoetgekomen? Wat zijn de praktische consequenties van een wachttijd van 4 weken voor betrokkenen? Kunnen negatieve consequenties anderszins worden opgelost en in hoeverre kan de wachttijd van 4 weken worden teruggebracht?

De leden van de D66-fractie wensen hierover het volgende op te merken. Tijdens de behandeling van de begroting voor het jaar 1995 van

het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is de motie van Dijke c.s. ingediend. Deze is met algemene stemmen door de Tweede Kamer aanvaard. Het gevolg van de uitvoering van deze motie is dat het financiële risico van de werkgever in geval van ziekte van een werknemer die onder de doelgroep valt, wordt beperkt. Voorwaarde is wel dat de periode, gedurende welke recht op dan wel verhoging van arbeidsongeschiktheid kan ontstaan, niet te lang is. De regering beschouwt een periode van 5 jaar als een redelijke periode. De leden van de fractie van D66 denken dat deze periode te kort kan zijn. Bij sommige ziektes kan het namelijk langer duren, voordat deze zich eventueel weer manifesteren. Deze leden zijn van mening dat het onder omstandigheden mogelijk moet zijn om terug te vallen op het recht op verhoging van arbeidsongeschiktheid, wanneer de toename van de arbeidsongeschiktheid voortkomt uit dezelfde oorzaak als ter zake waarvan uitkering werd genoten.

Uit advisering van het Tica (advies van 30 maart 1995 over «wisselende arbeidsgeschiktheid») blijkt dat directe herleving of toekenning van de arbeidsongeschiktheidsuitkering op uitvoeringstechnische bezwaren stuit. Op basis van dit advies komt de regering tot de conclusie dat het direct, zonder wachttijd, herzien of toekennen van een arbeidsongeschiktheidsuitkering bij het toenemen van de arbeidsongeschiktheid niet goed uitvoerbaar is. In plaats van directe herziening stelt de regering een wachttijd van 4 weken voor. De leden van de D66-fractie menen dat daarmee tegemoet wordt gekomen aan de uitvoeringstechnische bezwaren. Deze leden zien wel een ander probleem met betrekking tot deze wachttijd. De werkgever moet deze vier weken wel doorbetalen. Dit kan een reden zijn voor een werkgever om iemand niet aan te nemen; dit komt de reïntegratie niet ten goede. De leden van de fractie van D66 zouden aan de regering willen voorstellen de arbeidsongeschiktheidsuitkering op voorschotbasis uit te keren; als achteraf blijkt dat deze ten onrechte is verstrekt, kan deze worden teruggevorderd. De werkgever heeft dan niet te maken met extra kosten, dit neemt een van de belemmeringen weg, zodat hij sneller geneigd is een werknemer uit de bemiddelingspopulatie van de bedrijfsverenigingen aan te nemen. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

De leden van de RPF-fractie stellen het op prijs dat de regering de motie Van Dijke c.s. (23 900 XV, nr. 27) positief waardeert. Zij onderschrijven het regeringsstandpunt dat hiermee de gevolgen van de toepassing van het gewijzigde arbeidsongeschiktheids criterium in een aantal gevallen worden genuanceerd. Deze leden zijn de regering erkentelijk voor de wijze waarop uitvoering aan de motie is gegeven. Op twee onderdelen wordt echter afgeweken van de inhoud daarvan. De directe herleving of toekenning is omgezet in een wachttijd van vier weken. Dit tast inderdaad de bedoeling van de motie niet aan. Deze leden vragen echter of het achterwege laten van een wachttijd beslist ondenkbaar is. Er zijn weliswaar uitvoeringstechnische bezwaren verbonden aan directe herleving of toekenning, maar die zijn niet onoverkomelijk, zo menen zij. Indien immers recht bestaat op herziening van de uitkering op grond van artikel 29 van de AAW of artikel 39 van de WAO, dan vindt die herziening ook direct plaats.

De regering stelt ook voor dat de toename van de arbeidsongeschiktheid moet intreden binnen vijf jaar na de datum van toekenning of herziening van de uitkering. De leden van de RPF-fractie kunnen begrip opbrengen voor deze keuze. Ze veronderstellen echter dat er gevallen zijn, waarin een chronische ziekte na meer dan vijf jaar weer of in verhevigde mate de kop opsteekt. Het zou dan wel zeer wrang zijn voor de direct betrokkenen om naast deze tegenslag tevens te moeten constateren dat er – in geval van het ontbreken van een WAO-verzekering bij langdurige werkloosheid – geen weg meer terug is naar de WAO. Denkt de regering

dat dat laatste zich vaak zal voordoen? Zo neen, waarom is de wet op dit punt dan zo rigide?

De leden van de SGP-fractie hebben met instemming kennis genomen van het feit dat er een regeling komt voor het toekennen van een arbeidsongeschiktheidsuitkering bij toename van de arbeidsongeschiktheid die voortkomt uit dezelfde oorzaak als op grond waarvan de uitkering eerder is toegekend of herzien. Kan de keuze voor de periode van 5 jaar nog nader onderbouwd worden?

5.2.5. Proefplaatsing

Het is de leden van de PvdA-fractie in positieve zin opgevallen dat de regering pleit voor een ruimhartig toekenningsbeleid waar het gaat om de proefplaatsingen. Zij hebben toch goed begrepen dat het pleidooi voor een ruimhartig toekenningsbeleid ook geldt voor de andere reïntegratie-instrumenten?

De leden van de VVD-fractie hebben enige bedenkingen bij het instrument van de proefplaatsing. Niet omdat zij dat instrument zouden afwijzen, maar wel vanwege de grote vrijblijvendheid, die daarin is ingebouwd: een werknemer kan niet worden verplicht tot deelname en een werkgever behoeft geen intentie tot een normale arbeidsovereenkomst af te geven.

Deze leden zijn voorstander van een verplichting voor de werknemer tot deelname, als dat mogelijk en zinvol wordt geacht door de bedrijfsvereniging. Zij zijn van mening, dat er dan ook tegenover mag staan, dat er, wanneer betrokkenen voldoet, ook aanspraak op een betaalde baan bestaat. Bovendien zal daarmee het risico op verdringing van beloonde werkzaamheden worden beperkt. Waarom heeft de regering niet gekozen voor het stellen van dergelijke wederkerige voorwaarden?

In artikel 44 WAO wordt proefplaatsing mogelijk gemaakt, de effecten en het gebruik hiervan zijn onbekend. De leden van de fractie van D66 vragen de regering het verschil tussen artikel 44 WAO en het «nieuw» voorgestelde instrument «proefplaatsing».

Het nieuwe reïntegratie-instrument proefplaatsing moet de laatste hindernis bij de werkgever weg nemen. De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat dit instrument heel sterk moet zijn, daar de werkgever niet snel over te halen is als men al bij dit laatste instrument is beland. Een werknemer mag maximaal drie maanden op een proefplaats onbeloond werkzaamheden gaan verrichten en krijgt gedurende die tijd een reïntegratie-uitkering. De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat die termijn flexibeler moet zijn. De regering verwacht dat wanneer de termijn langer wordt het risico van verdringing van beloonde werkzaamheden door onbeloonde te groot wordt. Deze leden zijn van mening dat wanneer de kans tot toetreding op de arbeidsmarkt door werknemers met een arbeidshandicap groter wordt door de termijn te verlengen dit voorrang heeft boven het risico van verdringing. Graag zien zij een reactie van de regering hierop tegemoet.

De regering is voorstander van een ruimhartig toekenningsbeleid. De leden van de fractie van D66 vinden dit criterium te onduidelijk. Deze leden zijn van mening dat wanneer er gevraagd wordt om een proefplaatsing nadat alles is geprobeerd deze moet worden toegekend. Door de bedrijfsvereniging teveel vrijheid te geven vrezen de leden van de fractie van D66 dat er niet optimaal gebruik wordt gemaakt van dit instrument.

Ten aanzien van de proefplaatsing stellen de leden van de GroenLinks-fractie de regering de vraag waarom hier de leeftijdsgrens van 50 jaar

wordt gehanteerd. Geldt niet ook voor jongere gehandicapten dat hun kansen op reïntegratie uiterst gering zijn? Wat is er nu in redelijkheid op tegen dit instrument ook voor jongere werknemers in te zetten? Zeker gezien het feit dat dit instrument niet tot extra kosten leidt – het tegendeel is eerder het geval – zou uitbreiding toch voor de hand liggen?

Een tweede vraag ten aanzien van de proefplaatsing betreft de mogelijk negatieve repercussies ten aanzien van de hoogte van de uitkering. Hoe kan de regering voorkomen dat dit middel ongebruikt blijft, omdat arbeidsongeschikten bevreesd zullen zijn dat zij na een proefplaatsing hun uitkering kwijt zullen zijn? Is de regering ervan op de hoogte dat WAO-ers nu al bang zijn om de bedrijfsvereniging ervan in kennis te stellen dat zij als vrijwilliger actief zijn?

De leden van de RPF-fractie zetten vraagtekens bij de voorstellen betreffende proefplaatsing. Zo is de vrees voor verdringing niet ongegrond. Het instrument is gebaseerd op vrijwilligheid. Als een werknemer een proefplaats wordt geboden, staat het hem vrij deze te weigeren. Heeft de regering in dit kader overwogen om – conform de JWG – een maximum aantal weigeringen toe te staan, voordat wordt overgegaan tot het opleggen van sancties? Zo nee, waarom niet? De leden van de RPF-fractie informeren voorts of zij uit de toelichting moeten afleiden dat de regeling zelfs kan leiden tot een verlenging van de WW-uitkering. Als dat het geval is, waarom is dan voor die constructie gekozen? Kan ten slotte worden aangegeven in hoeverre de regeling fraudegevoelig is?

De leden van de SGP-fractie vragen de regering in hoeverre hierbij sprake kan zijn van verdringingseffecten. Kan proefplaatsing in de praktijk ook leiden tot verlenging van de WW-uitkering? Zo ja, vindt de regering dit effect gewenst? Kan iets gezegd worden over de financiële gevolgen van proefplaatsing?

Het meest opvallende nieuwe element in het wetsvoorstel is het voorgestelde instrument van de proefplaatsing, aldus de leden van de GPV-fractie. Deze leden staan hier sympathiek tegenover, maar vragen hoe mogelijk misbruik door werkgevers valt te voorkomen. Is het voor een werkgever niet verleidelijk een piekbelasting in zijn productie op te vangen met dergelijke proefplaatsingen? Hoe is dit tegen te gaan als werkgevers niet verplicht zijn de desbetreffende werknemer aan het eind van de proefperiode een vaste baan te geven?

De leden van de SP-fractie stellen vast dat er voor werknemers na een proefplaatsing geen enkele zekerheid bestaat over een daarop volgend echt arbeidscontract. Zij verwijzen in dit verband naar de regeling omtrent de ontheffing van het minimumloon, waar in elk geval een minimale garantie voor de werknemer is getroffen na afloop van de periode van 2 jaar ontheffing.

Is een dergelijke maatregel hier ook niet mogelijk?

En voorts vragen zij of het niet tevens noodzakelijk is bij het wel tot stand komen van een echt contract na de proefplaatsing uit te sluiten dat dan nog eens een proeftijd van 2 maanden wordt bedongen door de werkgever.

5.2.6. Budgettering reïntegratiemaatregelen

De regering heeft een reeks van goede maatregelen voorgesteld, waarvan het effect, zo stellen de leden van de PvdA-fractie, vooral zal afhangen van een doortastende uitvoering. Daarvoor moeten dan wel de middelen aanwezig zijn; in geld, maar zeker ook in personele middelen. Men mag van het personeel van de uitvoerende instellingen – dat zich nu

al actief en zeer gemotiveerd inzet – veel, maar niet het onmogelijke vragen.

Bovendien stelt de regering (zie 4.1. Algemeen) dat zij het wenselijk acht dat de bedrijfsverenigingen voor de bemiddeling van arbeidsgehandicapten zoveel mogelijk gebruik maken van inkoop bij Arbeidsvoorziening en andere (private) intermediairs.

Hoe garandeert de regering dat in voldoende mate zal worden voorzien in (budget voor) financiële en personele middelen?

Ten behoeve van de financiering van deze reïntegratiemaatregelen wordt aan de bedrijfsverenigingen ten laste van het Arbeidsongeschiktheidsfonds een door het Tica vastgesteld budget toegekend dat door het Ctsv is goedgekeurd. Bij de behandeling van het wetsvoorstel loonkostensubsidie reïntegratie eigen werkgever hebben de leden van de D66-fractie de regering verzocht taakstellingen op te stellen ten aanzien van reïntegratie van arbeidsgehandicapten. Welke vorderingen worden op dit terrein gemaakt?

5.2.7. Overig

Ernstiger dan het feit dat de voorgestelde maatregelen volgens de leden van de GroenLinks-fractie veel geschreeuw en weinig wol lijken, is het feit dat tal van geschikte reïntegratieinstrumenten buiten beschouwing blijven. Legio is het aantal suggesties dat door diverse maatschappelijke organisaties de laatste jaren is gedaan om reïntegratie te bevorderen en uitval wegens arbeidsongeschiktheid te voorkomen.

Nu dit wetsvoorstel de Kamer de gelegenheid biedt om met de regering indringend van gedachten te wisselen over nut en noodzaak van verschillende maatregelen om het arbeidsongeschiktheidsvolume terug te dringen, willen deze leden de regering de volgende suggesties voorleggen:

- verlenging van de duur van het in artikel 1639 h lid 3 BW geformuleerde ontslagverbod tijdens ziekte. Hoe staat de regering tegenover de suggestie deze periode op te rekken tot bijvoorbeeld vijf jaar?;
- een drastische uitbreiding van het aantal plaatsen in de sociale werkvoorziening. Is het, gezien de ellenlange wachtlijsten in deze sector niet geraden het WSW-volume fors uit te breiden?;
- het tegengaan van oneigenlijk gebruik van aanstellingskeuringen en het opstellen van een sollicitatiecode waardoor oneigenlijke vormen van selectie van personeel beter kan worden voorkomen. Meent de regering dat hier voor haar nog een taak ligt?;
- het verder invoeren van de WAGW. Minstens zou de regering een begin moeten maken met het verplicht stellen van de registratie waarin de WAGW voorzag. Doch daarnaast zijn de leden van de GroenLinks-fractie benieuwd hoe de regering aankijkt tegen vormen van quoterings. In een aantal andere landen, zoals Duitsland en zelfs Engeland is quoterings inmiddels ingevoerd. Moeten dit soort vormen van wetgeving eigenlijk niet beschouwd worden als het meest adequate middel om reïntegratie van arbeidsongeschikten te bevorderen en dumping van werknemers richting WAO te voorkomen?;
- invoering van een regresplicht voor die situaties waarin er een causaal verband bestaat tussen de (slechte) arbeidsomstandigheden en de arbeidsongeschiktheid. Bij het afschaffen van de malus wordt wel erg rigoureuus afstand genomen van de gedachte dat een werkgever wel eens aansprakelijk zou kunnen zijn voor het ontstaan van arbeidsongeschiktheid. Hoe kijkt de regering aan tegen de wenselijkheid van een bepaling die bedrijfsvereniging verplicht over te gaan tot regres indien de arbeidsongeschiktheid veroorzaakt is door een handelen of nalaten van de werkgever? Zou hier niet een juiste preventieve werking ten aanzien van het arbeidsomstandighedenbeleid van kunnen uitgaan?;

– ten slotte willen de leden van de GroenLinks-fractie van deze gelegenheid gebruik maken om de regering te confronteren met een voorstel dat uit de kringen van arbeidsongeschikten zelf voortkomt, namelijk het LSV/WAO-project Arbo-consulent. De hier aan het woord zijnde leden hebben begrepen dat de regering op zichzelf niet zonder interesse kennis heeft genomen van dat projectvoorstel, maar dat er anderzijds nog een behoorlijk financieel knelpunt aan realisatie in de weg staat. Kan de regering het doel van dat project onderschrijven en aangeven of zij bereid is dit project verder te ondersteunen?

6. Volume- en financiële effecten

6.1. Afschaffing bonus-malussysteem

Mag uit het gestelde sub b worden opgemaakt dat de financiële doelstelling 1995 wat betreft WAO en AAW reeds is bereikt of binnen handbereik is, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

De leden van de D66-fractie merken op dat de regering nog een opbrengst van 414 mln aan malussen verwacht. Het saldo van opgelegde malussen en toegekende bonussen vormt een inkomenspost voor het AAF. Het is onduidelijk hoe groot dit saldo is, zo merken de leden van de D66-fractie op.

De AAW-premie zou door vervroegde afschaffing van het bonus-malussysteem. Dit gebeurt in praktijk niet omdat de AAW-premie daalt door de gevolgen van de TBA. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

6.2. Intensivering flankerende maatregelen gericht op (re-)integratie

De leden van de D66-fractie wensen hierover het volgende op te merken.

Ad a: De loonsuppletierегeling zal zoals de leden van de D66-fractie constateren leiden tot een instroom van 9000 cliënten per jaar, wat de leden aan de magere kant lijkt. De uitvoeringsorganisaties moeten, indien de loonsuppletierегeling van kracht wordt, niet beperkt met deze regeling omgaan, in ieder geval niet zo selectief en beperkt als met de loonkosten-subsidie reïntegratie eigen werkgever.

Ad b: De leden van de D66-fractie vragen de regering te motiveren waarop haar verwachting is gebaseerd dat de verhoging van de loonkostensubsidie met 5% tot een uitbreiding van 10 000 arbeidsplaatsen zal leiden. De leden van de D66-fractie vragen ook naar een feitelijk inzicht van de huidige toepassing van de regeling. Tevens vragen deze leden ook naar de toepassing van de loonkostensubsidie reïntegratie eigen werkgever.

Ad c: De verruiming van de scholingsmogelijkheden in de WW leidt tot een uitbreiding van het aantal arbeidsmarkt relevante scholingen met circa 2000. Dat vinden de leden van de fractie van D66 aan de magere kant. De leden van de fractie van D66 vragen de regering waarom hier sprake is van een maximumraming.

Ad e: Ten slotte wijzen de leden van de D66-fractie op het feit dat ten aanzien van de reïntegratiemaatregelen geen uitvoeringstechnisch advies is ontvangen van het Tica. Aangezien een goede uitvoering van eminent belang is voor de effectiviteit van deze maatregelen, betreuren de leden van de D66-fractie dat er geen uitvoeringstechnisch advies is. Zij verwijzen voor hun algemene opvatting over effectiviteit van reïntegratie naar hetgeen zij in de aanvang van hun bijdrage hebben opgemerkt.

B. ARTIKELEN

Artikel 1 (AAW)

Onderdelen A, B, D en E en artikel II, onderdelen A, B, D en G

Deze artikelen strekken ertoe uitvoering te geven aan de motie van Dijke c.s. De leden van de fractie van D66 zijn het niet eens met het voorstel dat de uitkering pas na een wachttijd van 4 weken wordt herzien, zoals zij al hebben aangegeven bij § 5.2.4. Deze leden zijn van mening dat de periode gedurende welke wegens toename van de oorspronkelijke klachten recht op herziening dan wel toekenning van arbeidsongeschiktheidsuitkering kan bestaan in sommige situaties langer moet kunnen zijn dan 5 jaar na toekenning of herziening van de arbeidsongeschiktheidsuitkering, zoals deze leden in paragraaf 5.2.4. hebben uiteengezet.

Artikel II (WAO)

§ 2 Garantierегeling voor oudere arbeidsongeschikten

Artikel 61 WAO

Zoals al uiteengezet in paragraaf 5.2.3 hebben de leden van de fractie van D66 bezwaar gemaakt tegen een te strikte toepassing van de termijn van 5 jaar. De garantierегeling houdt in dat de gerechtigden wanneer zij binnen 5 jaar na de datum van werkhervatting opnieuw recht krijgen op toekenning van een WAO-uitkering of op een herziening van hun uitkering wegens toegenomen arbeidsongeschiktheid, het aan de uitkering ten grondslag te leggen dagloon niet lager wordt gesteld dan het dagloon dat voor de berekening van de laatstelijk ontvangen loondervingsuitkering of vervolguitering in aanmerking werd genomen. Voor sommigen kan dit wel erg vervelend uitpakken; daarom zijn de leden van de fractie van D66 van mening dat er soms van de termijn van 5 jaar mag worden afgeweken. Deze leden zijn niet overtuigd door de argumenten die de regering geeft om de termijn op vijf jaar te stellen. Bij deze leden bestaat enige onduidelijkheid over de misbruikgevoeligheid om deze regeling te gebruiken als een vervroegd pensioen. Indien objectief is vastgesteld dat de arbeidsongeschiktheid is toegenomen, dan kan er van misbruik toch geen sprake zijn volgens deze leden. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

§ 4 De proefplaatsing

Artikel 63 WAO (algemeen)

De leden van de fractie van D66 hebben in paragraaf 5.2.5 al aangegeven dat zij meer zien in een flexibele termijn, indien de omstandigheden van het geval dit met zich brengen. Wanneer tijdens de proefplaatsing de reïntegratie-uitkeringsgerechtigde ziek wordt, kan het zijn dat de werkgever deze persoon langer op de proefplaats wil houden omdat hij nog geen oordeel heeft kunnen vormen. Zij verzoeken de regering hierop te reageren.

Artikel 63, eerste tot en met negende lid WAO (reïntegratie-uitkering)

De leden van de fractie van D66 hebben in het algemeen gedeelte van het verslag reeds gesteld dat zij van mening zijn dat het feit dat de

regering een voorstander is van een ruim toekenningsbeleid niet genoeg is om een daadkrachtig optreden van de bedrijfsvereniging te bewerkstelligen. Graag zien zij een reactie hierop van de regering tegemoet.

De voorzitter van de commissie,
De Jong

De griffier van de commissie,
Pe